

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

simplicem significationem habent. Deleterius autem morbus importat qualitatem vitæ aduersam, quam fere sequitur perditio. Pestis vero significatio magis composita est: importat enim vagationem epidemiæ, contaminationem contagiosi, & qualitatem venenosam deleterij, simul iuncta.

De tertio proposito: cõtationis causæ videntur esse quatuor, quas fere memorat Arist. 7. problem. 7. Prima: putredo aliqua in humore, quod contendit Fracast lib. de cõtatione. Fomes enim non exurgit momentaneus, sufficiens inducere affectum: ab humore quieto, sed á moto: non potest moueri ad contagiũt á calore innato, quia ille emédatur malitiam fomitis: non ab extraneo comburente, quia talis dissipat fomitem: ergo ab extraneo putrefaciente. Neque obstat: quod cattarrus, morbus gallicus, & rabies, sunt cõtationosi sine febre: quia in illis est aliqua putredo, non sufficiens ad febrem. nũ autem éconuerso, omnis putredo sit cõtationosa, videtur: argumento, quod cum primum corripit febris putrida, aliquem edomo, consequenter alij in eadem domo inficiuntur: verum magis, & minus, iuxta varietatẽ reliquarũ, quatuor causarum. Nam tertiana cũ habeat calorẽ multo acriorem, propter

defe-

defectu tamen lentoris minus cōtagiosa est, quam
 stumē, & astmata. Altera causa: lentor fomitis len-
 ta enim omnia hærent, nec integre dissoluuntur:
 vnde per moram imprimunt. Tertia causa: locus
 cutaneus vt scabies: & magis, si membrum est cute
 nudatum, vt ophthalmia. Quarta causa: locus expi-
 rationis, vt cattarrus propter expirationem cere-
 bri, & phtyfis propter expirationem pectoris.

De quarto: colligitur multos morbos esse con-
 tagiosos, licet vario gradu contagij. Quomodo er-
 go. 1. problemat. 7. solam pestilentem vocat cōta-
 giosam? Dic: non pugnat secum, qui .7. problema.
 7. numerat multos alios: sed videtur more vulgi,
 vocare cōtagiosum eum morbum, qui & vagatur
 & cū periculo vicinos afficit, qđ sola pestis habet.

De quinto: difficile est afferre causam, cur ad fo-
 mitem morbilli, non sequatur aliud quam morbil-
 lus, & ad fomitem cattarri nihil aliud quam can-
 tarrus. Occurrunt illi fomites oēs prius cuti, quam
 reliquis membris: & tamen fere non imprimunt,
 nisi in certum membrum, & certum morbū. Fra-
 castorius & Fern. 2. de abditis refferūt hæc ad natu-
 ralem analogiam vel (quod idem est) ad proprie-
 tatem occultā, vel vim cælestē impressam fomiti.

Ex

*Nota
 casus contagij*

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Ex quo influxu putant fieri, vt non nunquam in anno salubri vagetur certus morbus epidemicus, & in anno inconstanti quandoq; non vagetur: Inde putant fieri, vt modo vagentur pleuritides, non aliud: modo inflamationes epatis, non aliud: quod incerto tempore crises eueniant per sudore plurimis, in alio per fluxum ventris: quod modo pereant plurimi tales, modo saluentur oes: quod in petro humor crudus occupet omnes glandulas corporis, nullum autem articulum: in paulo vero, oes articulos, nullam glandulam: quod aer pestilens etia citra quod putrescat perimat plurimos: quod fomes strumosi inducat strumas non aliud, opthalmici vero opthalmias, non aliud: & putant hanc proprietate esse illud diuinum, quod Hypocrates in prooemio praefogioru comendauit summo opere considerandu in morbis. Galen. vero conatur haec omnia reducere ad elementales mixtiones, per quas vnus fomes comunicat cu vno membro, vel affectu, non cu alio, licet illud sit difficillimum tueri. Num vero producant cotagiosae affectiones alias sibi dissimiles. Dic: possunt producere imbecilliores affectiones, quando exiguo tempore operantur, vel morae temporis amittunt vires, apud Diasco. prooemio lib. 6.

De sexto: ostenditur possibilitas fascinationis, experimentis multorum, qui nostro æuo coacti sunt secedere ab humana conuersatione, ne fascinarét proprios liberos, vltra sententiam Plinij lib. 7.2. & Solini de familia apud Lybiam. Nam dictū beati Pauli ad Galat. 3: quis vos fascinavit Galatę: & Vergilij in bucolicis: nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos: per methaphoram dicta sunt: primus modus fascinationis ostenditur: supposito ex lib. 3. de locis. 7. & lib. 6. cap. 5. intra nos posse nasci venenū: & quod magna ex parte mandatur ad extrema, tanquam ad ignobilia: nam in animalib⁹ salubribus multis, caput, cauda, dentes, & spinæ delectæ quiddā delectereum habent: ideo quadrupedū caudæ reprobantur à Rasi. 3. Aphor. 4. & glans supra posita ano galinarū. Et lib. de Tyrea: ad pisonē extremas vtrinq̄ue partes viperarum, ceu multo veneno abundantes abijci præcipit. Scorpius (alacrā) in cauda habet venenū. Pastinaca marina (vja) in radio. Coruus marinus (peixe aranha) in ceruice. Murena (morea) indente: & Myrus (mirā.) Imo & morsus hominis lethalis traditur alijs hominibus, apud Rasim, Dioscori, Auicenam. Vnde masticati cibi interdiciuntur infantibus, maxime

DE DIFFERENTIIS FEBRIUM

á ieiunis nutricibus, quandiu alimenti per mixtio-
 ne non est obtusa vis illa dentium deleteria. Et pa-
 nis de morsus á muribus reprobatur: infantium vte-
 rina infectio ad cutem per exanthemata mádatur.
 Venenati cutis maculosa redditur. Capita colum-
 barum reprobantur á Zoar in proemio. Et capita
 pisciú á Tralliano cap. de epilepsia. Et corruptum
 semen, menses aut humores ad caput mádant de-
 leterias auras, vnde frequés est epilepsiarum occa-
 sio: & alimentum cutis vniuersaliter reprobatur,
 Galen. 4. acutorum in fine, cutis ipsa suscipit excre-
 menta corporis in scabiosis, elephantiasis, stru-
 mosis, inflámatis, prurientibus, cancerosis, & quo-
 uis modo tumétibus. In febribus auté putridis quia
 putredo ad cutem mandatur, primus qui secta vena
 extrahitur ságuis putridior est. In inflámatióe pars
 puruléta extrorsum tollitur. Imo & infructibus sú-
 mus apex, & imus pediculus, & extrema membrana
 auferuntur, ceu viliora. & folia olerum externa. Er-
 go in plurium capitibus cõtineri potest deleterius
 humor, cuius vapor si fuerit létus insigniter ledit.
 Altera sumptio est: fixationem oculi veheméter im-
 primere vaporé capitis rei visæ. ná infixione oculi
 multus spiritus mádatur ad oculum: ideo ex it. teta

visio-

visione fatigantur oculi. Simul autem cum multo
 spiritu accedit ad visile vapor noxius: eó quod ocu-
 li cute nudati sunt. quem admodum ergo ab oculo
 ophthalmico transit vapor manifeste noxius, in ocu-
 lum conspectū, & inducit ophthalmiam: ita ab ocu-
 lo fascinātis exit vapor occulte noxius, lædens cō-
 spectum: maxime si conspectum est valetudinariū,
 vt infantes & foeminae. Sed cur plures fascinantes
 foeminae sunt? quia retenti menses facile transeunt
 in deleteriam qualitatem, quod monstrant symp-
 tomata præfocatarū & fere feruntur ad caput: quod
 dolor capitis in retentis mensibus indicat. Cur in-
 ter foeminas maxime vetulae fascinant? quia men-
 ses in illis iam retenti per ætatem promptius vertū-
 tur in venenum. Nam licet sit illis naturale retine-
 ri, retentū tamen prauum excrementū, prae vitia-
 tur. Vnde per eam ætatem magis tentantur libidi-
 ne: maxime quibus non ita pridē restiterūt. Nam
 assuetudo separandi noxium, vt ad fontē mandetur
 inducit perpetuo insignia dāna, quia retenta purga-
 tio titillat: ideo masticati cibi tempore mensiū pro-
 hibentur lactantibus, tanquam noxij propter vapo-
 rum corruptorū contagiū, ex humore moto. Cur
 fascinator ieiunus & in æstate, & vbi præcessit affe-
 ctio.

*Nota**nota**nota*

ctio.

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

Actio animi valida, vel motus humorū impetuofus,
 magis fascinat, in contrarijs statibus minus. quia
 pravi humores agitati plus vaporis deleterij com-
 municant oculis. Cur ergo cadauera, & qui vene-
 num fumpferunt, & febrientes putride, non fasci-
 nant? quoniam in talibus humor fere non est vene-
 nofus: & quiescit, & cutis cum oculis densatur: nec
 adest intentus aspectus: neq; calor cum lentore re-
 quifito ad contagium. Cur maxime creduntur fas-
 cinati quæ opima funt & pulchra? quia talia corpo-
 ra alterutra plenitudine laborantia, dixit paulo an-
 te Gale. promptiffima effe ad febres, ideo iubentur
 statim vacuari. 1. Aphorif. 2. & apud Celf. lib. 2. cap.
 2. Cum plenior quis & rubicundior feipfo factus est,
 fufpecta habere bona fua debet. Cur oculi fascinatis
 non læduntur ab innato veneno, oftensum est. 3. de
 locis. 7. Alia poffibilitas fascinatiois creditur, ex vi
 individuali cæleſti noxia: ficut quorundam oculi
 contra creduntur, habere vim beneficam ad res in-
 ſpectas, vulgo (benzedeiros.) Tertius modus ex
 cōmercio cum dæmone lædente: quod confefsi
 funt, quidam ex fascinatoribus beato Thomæ ad
 Galat. 3.

De feptimo; cum febris peſtilens diftet à cæteris,

in

Nota

Nota

in eo quod plures perimat, & promptissime inficiat, referunt causam nonnulli, ad mineram putredinis: quæ in pestilente est cor. Alij ad prauitatē putredinis. Alij ad putredinē cordis ipsius. Galen. hic frequentem occasionē putat esse putredinē continētis, vel calorē eius multum cum praua qualitate humorū. Sed videtur certius, cum Arab. & Fern. admittere pro causa, qualitātē deleteriam cōmunicatā aeri à cælo. Prima ratio: multæ pestes sunt sine febre, aliæ cū febre intermitente. 3. epidemiæ. 3. Rursum quædam pestis, febris est diaria vt sudor brittanicus, alia æthica in qua cor ipsum putret. 3. de prælagat pulsuum. 3: causa interitus, communis inuenienda est: non in minera cordis; non in putredine praua; non in putrido corde: Alia igitur causa esse non potest, quam deleteria qualitas, modo in spiritu, modo in humore, modo in membro. Item, si subesset putredo, putridum communicatum vrinæ necessario turbaret vrinam, & sedimentum, & colorem: quod non apparet. Item, calor eximius putridus valde mutaret pulsum: cum tamen multi remisissime febriāt. 3. de prælagat pulsuum citato. & decimo simplicium. 5. Item: non sequeretur ad illam putredinē, tam citus interitus (multi enim fere repen-

*ene feb. gest. & dicitur
mag. facit*

2^a cr

*probat cum no ca
putredine*

2^a no

3^a no

repen-

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

3^a ca
 repente occumbunt,) nisi ad qualitatem dileteriã,
 vt in fossis nuper apertis, apparet item occulta qua-
 litas, quia modo corripit pestis hoc genus anima-
 lium, modo illud: & modo hos homines modo il-
 los. Nec sanarentur per exiccantia cordialia, nisi
 hac natura pollerët, humiditas enĩ exiccãda (quod
 Gal.) ait quãdoq; in alijs febribus præpoller. Quo-
 niam autem venenum est, id circo etiam in corde
 residet: siue quia sponte sua venena inter membra
 cor petunt, sicut quãdam alia externa, certa mē-
 bra in corpore petunt: siue (quod Fracastorius ait,)
 quia fugientes spiritus venenum externum, ad cor
 refugiunt, deferētes iam secum veneni seminariũ.

(Oportet enim.)

Docet aptitudinem passi plurimum posse ad pestem
 inducendam.

2^a
 A Duerte primo: dispositiões corporis aptas pe-
 sti. Prima est: excrementa multa in corpore
 quando pestis oritur ab aeris putredine: vel humi-
 ditas multa interna, quãdo occasio eius est externus
 calor. Secũda dispositio: obstructio pluriũ meatuũ,
 omnes cum vita obstrui non possunt. Non obstat:
 quod prima quarti doctrina. 4. cap. i. corpora dila-

torum

ratorū pororum scribūtur aptissima: quia videtur lectio corrupta, cum ibi Auicena transcribat sententiam huius loci, neq; refellat eam. Non obstat. 2: quod per poros latos trahitur putridus aer amplior: quia læsio in pestilenti aere, non nascitur ex amplis poris, sed ex multo calore interno, trahente ad se copiosum aerem: Nam si is intro non adest, latitudo pororū non est causa, cur plus aeris trahatur: unde magis offenduntur iuuenes quam senes, & sanguinei quā melācholici, & viri quam mulieres: & ideo lib. de natura humana sect. 2. 10. reducit præcautionem pestis ad duo capita: nempe loci mutationem. & pauci aeris sufficientiā. Non obstat tertio: quod senes & debiles minus corripuntur, qui tñ videtur cōstare de his poris: quia senes sunt rariores iuuenibus. 6. epidemiæ sect. 5, 6. Tertia aptitudo est plethora: ea enim si simplex fuerit, auget obstructionē: si vero iūgitur cacochimia, præparat putredini. Quarta est: otium & crapula, quia licet sint cause cacochimie & plethore, & ita videatur iā numerata: accedētia tñ de nouo cōstituūt quartā causam. Neq; obstat: quod tertia primi doctrina quinta in fine docetur præcautio pestis cū otio & flabellatiōe: quia per otium intelligit modicum exercitiū: & flabel-

lacione parat sufficientiã exigui aeris. Quinta: libido cū cruditatibus: quia prior minuit innatū calorē repugnantem, cruda autem facile corripuntur ab extraneo, quia non obtinentur ab innato?

Aduerte secundo: quæ corpora febribus oportu-
niora sint, fere Galenici ex. 8. Therap. 7. & 8. consti-
tuunt ordinē contra Auicē. 1. quarti. 2. sequentē.

Cal. siccum. Calid. humid.

Calid. tantum. Siccum tantum.

Temperatum. Frigid. siccum.

Frigid. tantum. Humidum tantum.

Frigid. humid. Qui tamen ordo licet pro-

teruendo possit sustineri, pugnat cum experientia plurimum doctissimorum medicorū, & ratione. Nā qui crebro in vita vel sponte sua, vel ex leui occasio-
ne febricitat, fere sanguinei sunt, experimēto Ara-
bū, Nicolī, & meo. Rationē itē: nam licet siccitas valde disponat corpus ad inflātionem, & humi-
ditas repugnet, & ita ad febrem: simpliciter, vt fe-
bris est magis proni sūt biliosi, sicut ad putridas san-
guinei, quod ex ipso constat Gal. Verū illi frequen-
tius febricitabunt, qui aptiores sunt ad febres quæ
frequenter inuadūt: inuadūt autem frequentissimo
experimēto febres ex obstructiōe densata cute: dia-

riæ, & ex cruditate, & putride oēs: sed putridis magis patent sanguinei, sicut etiã obstructiõĩ cutis propter annexã plethoram. In cruditatibus aut dicente Gal. citato, eque biliosis corripitiũtur: ergo ad frequẽtes febres paratior est sanguineus. Si aut Gal. numerat in primo ordine biliosos, aperte explicat, non agere se de reperaturã magis obnoxia febrĩ simplĩ, nec febrĩbus frequẽtibus, sed quoad hæc duo: nempe quoad casum in diarias, & quoad casũ in putridas post diarias, si in diaria nõ cibantur: quod vitiũ erat cõe suo tempore. Imo in ordine frigiditĩ, & humiditĩ solam cõsiderat læsionẽ ex fame tolerata. Nam, qd̃ attinet ad casũ in diariã remotior est frigidustĩ. quam humidustĩ quoniã frigiditas magis repugnat essẽtiæ febrili, sed in læsione cõtracta ab inedia, magis læditur frigidustĩ, quam humidustĩ: nam. 7. Aphorif. 60. carnes humidas habẽtibus famem adhibere cõuenit. Fames enim corpora siccat: ergo sæpius febricitabunt in vita sua.

Calid. humid. up. o. t. i. Calid. ficci. u. q. s. bou. p.

Calid. tantum. u. q. s. i. Sicci tantum. u. q. s. u. i.

Temperati. u. q. s. i. u. i. Humid. tantum. u. q. s. i. u. i.

Frigidi ficci. u. q. s. u. i. Frigid. tantum. u. q. s. u. i.

Frigidi humid. Nam pl' oppugnat inflama-

G ij tionĩ

tioni febris frigiditas quam humiditas, & plus pa-
 rat febr̄i calor quam siccitas. Non obstat: quod ro-
 bur tēperati habet suam repugnantia ad morbum,
 ultra contrarietate tēperamenti, quia repugnare
 morbis in vniuersum, opus est naturæ magis, quā
 temperamēti: repugnare vero huic morbo magis
 quā illi, temperamenti & non naturæ: quia omnis
 morbi, vt morbus est ad sanitatē, par est contrarie-
 tas. Non obstat secūdo: quod sicut sanguinei syno-
 chis magis obnoxij sunt, ita pituitosi quotidianis,
 biliosi tertianis, quare non oportuit vniuersaliter
 pronunciare, sanguineos omnibus putridis esse pa-
 ratiore: quia reliqui solum incidunt in putridam
 quando vnus humor ita augetur, vt non reguletur
 a natura: sanguineus autem quādo quiuis humor,
 propter generalem aptitudinem ad concipiendam
 putredinē. Per sanitatem enim male olent, dicebat
 Gal. citato: quare frequētius incidet in aliquā putri-
 darū, quam reliquæ tēperature. Non obstat tertio:
 quod apud Auicena citato, quāto humiditas magis
 superat calorē, tanto est putridinosior natura: ma-
 ior est autē proportio humidi ad calidū in humido
 tm̄, quā in calido humido: quare humidū tm̄ oportet
 locari in 1. ordine. Quia maxime parās febr̄i
 est

est excessus caloris, qui deest in humido tantum. Supposito autem pari calore, quo plura humiditas excesserit, eo reddetur natura putridinosior. Non obstat quarto: quod 14. tertij. 6. in homine epatis frigidi multiplicantur febres: corpus autem fere sequitur temperaturam epatis. quia corpus magis sequitur propriam temperaturam vel cordis: frigiditas enim epatis in imprimendo in corpus, facile vincitur a corde. 2. artis. aptitudo autem illa per accidens sequitur ad serosum sanguinem talis epatis, ebullientem ex facili occasione: quod pari causa accidit ijs qui se ingurgitant per aetatem fructibus horarijs. Videtur tamen durum cum Auic. asserere homines epatis frigidi frequentius febricitare, vel sanguinis serosi, licet iungatur sanguis serosus, debilitas epatis, obstructions. Primo: quia syllogismus videtur concludere: plures calidi incidunt in febres quam frigidi: ex calidis hominibus plures habent epas calidum quam frigidum: ergo plures incidunt in febres habentes epas calidum, quam habentes illud frigidum: siue illa aptitudo sit per se, siue per accidens. Nec minus illa: foeminae abundant sanguine seroso supra mares: oportebat ergo contra experientiam saepius infestari febribus.

Aduertet tertio: quod tempus anni sit morbo ap-

tius & quod particulatim pesti. De primo: 3. apho-
 rism. 9. scribitur, ver saluberrimū, autūm^o morbo-
sisimus, & magna ex parte exitialis. Sed cōtra est:
 quod tertio aphorif. 20. numerantur multi morbi
 vernaes, & .1. problematū 27. asserūtur ver & au-
 tūnus inter tēpora maximē morbosa. Cōtra secū-
 dum vero est: qđ autūnus vtraq; sua qualitate re-
 pugnat putredini, quę est origo exitialiū morborū,
 & quod scribitur 3. aphor. 8. in anno cōstanti mor-
 bos euenire boni iudicij, & .2. aphor. 13. nisi cōstitu-
 tio sit pestilens, plures ex egris sanātur. Dic ad pri-
 mū: cum corpora quedā sint bene sana, quedā vero
 vel plethorica, vel cacochimica, in bñe sanis ver ra-
 ro excitat morbos, & eos salubres: sanguinei enim
 morbi sunt omnium mitissimi. 2. præfagiorū. 46.
 In corpore vero in salubri excitat morbos, sed sæ-
 pius ad bonū: quia mouet ad exteriora & ignobilia:
 sicut crisis permutatiōis ad exteriora in omni mor-
 bo laudatur: licet quādoq; sequatur læsio, & mors,
 quia humor mouetur qui ante quiescebat. Ver em̄
 inter anni tēpora, somnus inter affectus corporis,
dies creticus inter dies morbi, non sunt in se mala:
 sed ostēdunt malū in corpore latens. & hac ratione,
 ver inter anni tempora scribitur saluberrimum:

infra

infra, æstas autem superiori, qui vero decumbunt ex lōgis morbis magna ex parte pereunt in hieme vel æstate: quod Arist. scribit. i. problema. 26. centū abvtroq; solstitio diebus, eo quod vis labefactata ex longo morbo insignē calorē æstatis præcedētis tolerare nō potest. & minus multo auctū hiemis frigus. Ideo. i. pbl. 17. ait qui chronicis morbis laborāt, maxime si tenes sunt hieme perire. Cur ergo tabidos ait Hypocrates. 6. epid. sect. 7. 24. fere in autūno perire aut vere? Dic: tabidi non tam pereunt ex frigore, cum febriant: quam ex mutato in actiuis aere percutiente vteratū pulmonem. Ad obiecta vero de autumno. Dic ad primum: autumnus scribitur exitialis collatione ad alia tempora: non collatione ad eos qui saluantur: plures enim etiam in autumno egrotantium in communi statu temporum, saluantur quam pereant. Ad alterum, ex. 3. Aphorif. 9: autumnus malitiam nō facit propria tēperies, sed concurrentia. Primū: quia est mutatio, & ad qualitatem actiuā, & ad deteriorem. Secundū: aer valde attenuatus ex æstate proxima, interdū à calore solari inflammatur, noctu à frigore tenebrarum gelatur. Tertium: recurrunt prauī humores ad viscera. Quartum: excipit corpus plenum

quod in æstate
frigiditas ad hunc
nec est autumna
solstitia sunt duo
si decem si præ
morem recessum
si 2^m si 11^m
flet continui cal
et nimis
in solstitio geminatio
si fuerunt quia
flet per nimiam fr
debetur cor 13

tempore æstatis
crecunt hanc factio
tum fuit mltis et

et per se hanc hanc
nec facilius diu
fiam de nobis a
fugere facilius

plena in hanc hanc
vbi ad hanc hanc

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

adustis humoribus ab æstate. Quintū: copia fructuū
 auget cacochimiam. Æstas, & hyems minus morbo
 fa sunt: quia solas passiuas qualitates mutant, non
 actiuas. i. problemat. 25. & 28. Cæterum ægrotant
 frequētius in æstate homines, propter imbecillita-
 tem virium: & minus pereunt: in hyeme vero ecō-
 trario. vis enim robusta per hyemen, non succum-
 bit nisi validæ causæ: sed esset difficultas de morbo
 frigido, num sit deterior in hyeme, quia impropor-
 tionalis est roburi virtutis, an leuior, quia propor-
 tionalis frigori hyemali. Et videtur, quod si causa
 in frigidās est exigua, magis resistit robur virtutis:
 si vero magna, magis resistit intemperies contra-
 ria, iuxta tradita secundo artis de repugnantia ad
 morbos, in homine temperato. De aptitudine autē
 ad pestem, autūnus est aptissimus, propter innatā
 malitiam: ex reliquis autem temporibus iudicatur
 hyemalis deterior, quia creditur origo eius ex radi-
 ce superiori.

Aduerte quarto: de aptitudine passi. Credit me-
 rito Gal. aptitudines & repugnantias ad morbum
 non esse simpliciter numerandas, sed & ponderan-
 das non secus quā indicationes curatrices. 8. Ther.
 ultimo. quo aut ostendat partē artis conseruantem
 zulus iiii 5
 appel-

flex. casiditū ad mor-
 una capi mthit.
 hū capi mthit mthit
 mthit mthit mthit
 mthit mthit mthit
 mthit mthit mthit
 mthit mthit mthit

ita cu sicus sit in
 to fur homit gadi
 hū ad sit im ad
 mthit mthit mthit
 mthit mthit mthit

ingunt gasso mthit
 mthit mthit mthit
 mthit mthit mthit
 mthit mthit mthit
 mthit mthit mthit
 mthit mthit mthit
 mthit mthit mthit

appellatam, & curantem, ambas esse correctiuas, vel sanantes, relegat lectorem ad caput. 13. lib. num ars tuendæ: quo loco demonstrat propositū. Addit Gal. ad actionem simpliciter vnus in alterū, requiri similitudinē inter vtrūq; in genere. i. de generatione. 7. Ad breuitatem aut, & facilitatem actiōis, requiri similitudinē etiam in specie: Vg. vt corpus corripatur feбри pestilenti in putredine aeris, sufficit quod sit putrefactibile: vt autem cito corripatur, quod habeat etiam similitudinē ad putredinem, in humorib⁹. De modo autem præcautionis, videtur discordia inter hunc locum, & primū epidemiæ, sect. 2. 7. illic enim totā rationē præcautionis ad morbos epidemicos sitam esse ait, in constituendo temperamento corporis contrario, in temperamento morbofo imminente: Hic aut eam præcautionē minoris facit, fugitq; ad corporis vacationem. Dic: illic totus timor est ex aeris in temperamento: quare intēperies corporis contraria, sicut sanat præsentem intemperaturā, ita tuetur à futura, iuxta doctrinā Hypoc. lib. de sanguinis missione. 9. In peste autē cum timor pendeat ex putredine, summa præcautionis est prohibere putredinē. Ad cautionē vero laudat Gal. vacationē. s. per flebotom-

similitudo in genere id est in

similitudo in specie id est in

*loquitur de morbo fixo
Cuius quod fit per acci-*

si per sanguinis missi-
per quod dicitur de cordale
ut colorem in i. Gal.
id est

botomiã vbi sanguis abundat vel detentũ est affue-
 tum profluuiũ: apparet enim experimẽto iuuenes
 & sanguineos maximẽ corripit peste: præterea in
 cacochymia purgationẽ per benedicta: nam licet
 plures ex peste fluxu alui pereãt. 3. epidem. sect. 3. 56
 plures etiam ex peste cum fluxu euaserũt. 4. aphor.
 21. Cõmendatur maximẽ vlcus apertum: fontes:
 quare oportet, vt aperti abcessus non claudantur.
 Cõmodissima est migratio ad locum salubrẽ dũ-
 modo ij qui migrant non ferãt praua secum mali
 semina: alias roborata natura ex probo aere conata
 expellere noxium sæpe mortis occasio est. sicut qui
 ex salubri loco accedunt ad pestilentem, magis quã
 incolæ ob dissuetudinem corripuntur.

Haetenus explicauit Gal. causas quinq; febrivũ:
 nã de quinta mixtione scilicet calidæ substãtię quę
 alimẽto paratur, ideo non meminit particulatim,
 quia apertior est, quã vt disquisitione egeat. Sed res-
 põdendũ est quorundã obiectis aduersus dicta: de in-
 de inquirendũ si quid prætermissum est à Galen. de
 causis febris. Cõtra causas diariarum opponunt: si
 oritur diaria nõnũquã ex calefaciẽte externo, oportet
 ablato externo calefaciẽte cõfestim minui fe-
 brem: at qui apparet sæpe cessante causa febrem

aut

aut incipere aut augeri: non igitur ab eo pendet.

Dic: causa externa imprimit in corpus, corpus ipsum in spiritum cordis, is spiritus quam primum calefactus est, licet cesset externa causa, pergunt calfacere corpus, quare febris augetur: non aliter quam lignum ab externa face inflammatum, quam primum aliqua parte versum tñt in prunam, extincta licet face, comburit vniuersum lignum. Secundo: calor inductus a calefaciente externo remissior est calore cordis: ergo magis remittet quam intēdat, spiritus calorem & cordis. Dic: res natura sua calidissima, eb exiguo calefaciente inflamatur, sulphur a scintilla, vapor lucernę a flatu, spiritus a corde, cor ab externo calefaciente. Adde: quod ab externo calefaciente sanguis inflammatur, quare aer permeans vasa non sufficit in frigidare cor: quo fit vt excādescat. Tertio: nisi intercederet in corpore alia causa ultra externum calefaciens, semper sequeretur febris ad illius præsentiā, contra rei euentiam. Dic: liquatio a solo calore prodit, nulla intercedente causa: & tamen lutum non liquatur a calore solaris propter ineptitudinē passi. Quarto: in initio inflammationis visitur diaria antecedente rigore: & tamen rigor est propriū symptoma humoris: ergo

diaria.

*de hoc multo qd
Sicut fit a q' tract.
de galy. lib. 1. de arte
hinc*

*quod in aliquid e' in cale-
pendet acti' externa, qm
tam e' in calefactum
det ab calore ca' libet
effluere in calefactum
ca' in calefactum et ut*

*corde in calore ut
in his q' sunt spiritus
hinc q' dicitur*

*Caliditas e' spiritus cordis quare
or*

*cor. n. continua fere ad
frigidandū cor si per calē
visibile exord' q' dicitur*

*Spiritus e' quia caliditas
in aliquo fuit facta ut
ut minusque propter
hinc q' dicitur*

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

diaria non fit à solo spiritu calefacto. Dic: humor acris suo motu inducit horrorem: si autē solus spiritus cordis reddatur calefacto, diaria constituitur.

Contra causas vero putridarū obijciunt primo: cur brutis quorum vasa sunt angustiora, alimenta vero crassiora, non eueniunt similiter febres ex obstructiōe? Dic: homo multo pluribus morbis quā bruta obnoxius est, propter causas explicatas. 3. simpliciu: peculiariter aut febris quia quantitate sanguinis, illa omnia excedit. 10. problema. 5. sicut inter homines sanguinei, supra. Secundo: vulnerato cerebro confestim succedit febris, & ad confertam vacuationem puris, vel aquæ in aqua intercutem. 6. Aphorif. 56. & 27. quæ non potest pendere ex putredine humoris. Dic: in primo casu sequitur febris nomine inflāmatiōis sequentis ad vulnus membri principalis. In secundo aut casu, distituti humores calore innato facile putrent: utrobique aut adest vehemens motus spirituum conatum expellere noxā sensatam. Tertio: putredo externa in defunctis, vel in mixtis inanimatis cū sit maior propter defectū caloris innati, non inducit calorem eximium, neque colores illos qui apparent in sanguine putrido: ergo aliunde pendet illa febris. Dic: nisi cum vapore

putri-

ore generavit excrementa
hoi ut Sen rarij guberi
nie multa de Sen rarij
ad. 2.

De Scurum

Sen mandat ad pū affert
ex illo pūm se qd febris

in in in pūm excrementa
vulbi est ut vultus anferat
in in in pūm excrementa
vulbi est ut vultus anferat
in in in pūm excrementa
vulbi est ut vultus anferat

putrido iungatur calor actualis viuentis hominis; non sequentur effectus illi: sed solū aderit calor velut potentialis, putridus: cum humores & membra defunctorū rigeāt. Quod enim putrida fuligo cōmunicata cordi sufficiat ad inducēdam febrē, apparet: quia si mora in aqua calida balnei inducit deliquiū, & mortē, cur nō magis calida fuligo cordi cōmunicata? Quarto: ostēsum est. 2. artis, nō trahi ab arterijs ad cor aerē: ergo nec fuligo trahetur ad cor à crute inflāmato. Item in scabie, elephātiāsi, & cācro, multa putredo adest, cū malo odore: & tamen non sequitur febris. Dic: in primo casu fuligo per multas pulsatiōes putrida accedit ad cor, cū corpus sit extra & intro trāspirabile: in secūdo aut casu, nō cōmunicatur putredo cordi, quia est in loco remoto à corde, vel non agitatur à calore innato, vel cōsistit in humore crasso quiescente.

Sequitur: vt inquiratur causę febrīū siquid Gal. ad dēdū est. Nā vt morbi causę quīq; lib. de causis morborū sufficienter traditæ sint, quoniā febris est vltis intēperatura, & à corde orta, forte peculiarem originē ultra illa quinq; obtinebit. Et videtur origo febris referēda ad causas in genere tres: in quib⁹ cōplectimur, & illas Gal. quinq; , & aliā non minus, imo

magis.

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

magis momentaneam, quæ propria est animatis, cum illæ quinque in omni genito locum habeant.

Prima causa: putredo humoris vel vermium vel puris, vel mēbri. Apparet enim non esse negādam hanc causam quarundam febrium: nam etiam in frigidis affectibus prope mortem, retentis excrementis: & ideo vt videtur putrefactis, sequitur febris, quæ antea non aderat. Acrimonia item caloris ad tactum, cum putredine extracti sanguinis, attestatur putredini. Cur autem putredo addat rei putretæ calorem, vulgo referunt ad calorē continentis, qui obtinēs, id quod putrefit calefacit. Sed eū calor continentis sæpe non fit æqualis, calori ebullienti in putrescente, videtur verius, opinari non aliud calefacere, id quod putret: quam innatum calorem ipsius: qui iam non coercitus, sed cum humido suo substantifico expansus, ebullit, & ardet: simul eū cum humido in pomo putrente diffluit, qui ante sicco coercitus, nec ebulliebat, nec calefaciebat: sicut enim innatus calor in pipere & calce, quandiu in subiecto constante & sicco consistit, non exercit operationem suam: vbi autem piperi accedit humiditas caloris nostri, calci vero affusa aqua, ambo ebulliunt, & comburunt: non aliter calor innatus

rei putrentis in humido vnito & diffuente calfacit: constat enim. 4. Methe. putrescentia primū, reddi humida, deinde sicca de quo infra de putrefactiōe.

Secunda causa: accessus causæ externæ, constituētis in calefacto esse aliquid contentorum cordis: vt alimenta aut mendicamenta calida: & insolatio, ira, lassitudo, feruor sanguinis, qui nascitur ex ebullientibus intra vasa vel fructibus, vel oleribus, aut in exitu exanthematum, aut bilis, aut sanguis auēta, aut in toto, aut in parte aliqua: ita vt spiritus aut humores cordis ponantur in calefacto esse. Item, densitas, aut obstructio, tum propter prohibitū ingressum aeris refrigerantis, tum propter fuligines aeres aceruatas calefaciētes. Hæc enim omnia possunt inducere calorem in triplici cordis substātia, citra concursum putredinis: cuius certum argumētum est, quod in quibusdam febribus: per multos dies durantibus, apparet ab initio coctio: quæ non appareret si subesset putredo aliqua.

Tertia causa: motus validus & vnio inati caloris in corde & foco, ab ipetu naturæ conātis humorē noxiū vel coquere, vel pellere: vniri eū & moueri innatū calidum, ab indita cordis doctrina ad varias partes, pro varia rerum necessitate, constat. Nam in plātis

per:

*putredo fit per defectum caloris
et multum calorem in
si cum in frigore generat
et multum calorem in
calor vnito: sed quod
et quia non potest esse
conferre sunt sunt
debet sunt calore
forma et calorem
et vultus*

*exanthema est per
quo ad calorem a partibus
sanguinis*

*calor in vultu est
arterialis motus
motus vultu calorem
et spiritus vultu
coctio*

suom

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

per hyemem reddit calor naturalis ad radices, per æstatem vero ad ramos: in animalibus per hyemē & somnum ad viscera: in vigilia & æstate ad cutē. In cogitatione ad caput: vnde calefit caput, refrigeratur ventriculus: in tristitia ad cor, in verecundia ad faciem; in gaudio ad cutem: in patientibus inflammationem ad partem suppurandam: vnde succedit rigor, sicut & in initijs accessionum, propter motum calidi ad focum: sic ad locū dolentem mandatur, vnde tumet pars dolorem passa: in morbo ad humorem morbi coquendum, vnde vrina priuatur sedimento: ad sensoria autem mandatur insentiendo: ad musculos in motu arbitrario: ad ventriculum post cibum; vnde refrigerantur a cibo homines exangues: licet quidam aliam causam cōminiscātur. Sicut ergo in dictis occasionib⁹ obleuē motum calidi ad certum locum, certus locus calefit, cætera membra refrigerantur: sic in motu valido totius calidi, fere rigor antecedit, sequitur febris: maxime vbi motum ipsum calidum fuerit calidius moderato, propter aliquam duarum causarum antedictarum. Nam, solus cōcursus calidi innati, nō sufficit ad febrem inducendam: id quod apparet in coctione alimenti, & meditatione. Calor autē hu-

moris

moris alteruter dictus solus, potest causare febrem,
 sicut aroma quiescens oleret: sed multo magis, cum
 agitur a calore innato coquente: si modo humor
 est copiosus: nā in furūculo suppurato, nō succedit
 febris. Ostenditur frequentia huius causæ tertiæ. Pri-
 mo: quādo tumor suppuratur fit febris, quæ nō præ-
 erat. 2. Aphoris. 47. & quādo coquitur humor vaso-
 rum in pleuretico. 1. Crisiū. 18. & quādiu non co-
 quitur a natura non febricitat eger sicut non calet pars
 quæ moritur. 3. epide. 8. Secūdo: magnitudo febris
 sequitur multitudinem calidi innati, non putredi-
 nis: ramificatur enim ad ramificationem innati, ex
 Auerroo: ideo febres iuuenum maiores sunt, cum
 oporteret calorem extraneū magis obtūdi a calore
 nativo. Tertio: aperta est sententia Gale. & Hypoc.
 3. epid. commento. 8. & .1. Crisium. 18. & .6. epid.
 sect. 3. textu. 10. Catarrus febre succedente non re-
 ciduat, ipsa enim febris coctio est. Quarto: in statu
 febriū etiam saluandorū febris est multo maior,
 & tamen humor qui est causa morbi, tunc melius
 dispositus est. 2. Aphoris. 29. ergo nō pendet ea ma-
 gnitudo febris ab aucta putredine, sed ab aucto inna-
 to calore. Quinto: anticipatio Accessionum in
 augmento morbi fit ob naturā accelerantē ad pug-

H nam:

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

nam: ergo non est causa accessionis simpliciter, humoris putredo.

Sed restant quam plurimę dubitationes de hoc genere. Videtur enim plurimas febres pendere ab hac causa si enim cessatio febris est reproba, quia ostēdit calorem propter imbecilitatem non coquere: præsentia ergo illius arguet coctionem: & ita plurimę febres ex hac causa orientur. Secunda: febris in morbis esset bonum, & illius absentia malum. Tertia: non perirent homines febre: si enim oritur a naturali calore coquente, semper esset bona causa, nunquam mala. Quarta: si febris oritur ex conatu naturę vnito calido innato, oporteret etiam in frigidis morbis magnis accidere, quod non apparet. Dic ad primum: in pluribus febribus cōcurrat causa innati caloris agitantis. Si enim quævis accessio oritur a conatu naturę aggredientis humorem in foco, semper concurrat ea causa: citra quam calor humoris non efficit febrē. Præterea: si hi qui lethali ter habent, vbi humor prauissimas est, cessante conatu naturę, febre liberi sunt: ergo vbi calor humoris minor est, non sufficiet ad febrem: citra aggressum naturę cōmouentis. Ad secundum: febris indicat magnū conatū naturę cogentē ad confortum

inca

H

aggres-

quædam ablatione febri
 et mala quia signat
 hoc est naturam ad beatitudinem
 et non sicut ab coquere

aggressum, & simul calorē aliquem humoris agita-
 tu: quare est signū mali in corpore non leuis. Præsen-
 te autē causa magni mali melius est febrere, quā non
 febrere: sicut tussire in intēperie materiali pulmo-
 nis, licet ad tussim sequatur quādoq; hemoptoisis,
 & mors: sicut melius est ad locū dolentē mandari
 sanguinē, licet ad eū fluxum quandoq; sequatur in-
 flāmatio, & gangrena. Ad tertium: febris sicut ver
 inter anni tempora, & somnus inter corporis affe-
 ctiones, & dies critica inter dies morbi, cōmittunt
 pugnam inter naturam & morbum: quare licet in
 se non sint mala, sunt tamen occasio quandoque
 mortis: quare dicuntur homines perire febre:
 sicut pueri ex variolis, licet variolæ habeant pro
 causa naturam expurgantem. Ad quartum: cau-
 sa plurima febris est calor humoris, non simplex
 sed agitated ab innato calore: & hoc vocat Gale-
 nus prodire ab innato: quia non fieret ab extra-
 neo, nisi accederet pro causa naturalis. Cur ergo
 non meminit Galen. inter causas huius tertix fre-
 quentissimæ. Dic: recenset causas quæ sunt per se
 causæ: innat^o enim calor magis est occasio vel causa
 sine qua non. Maxime quia frequēs est Galeno, om-
 missio determinationum alibi traditarum: Nec

omnia potuit vnus & incipere, & consummare. Et de
 causis quidem febrium ita sentiendum videtur: à
 quibus sumitur magna ad curationem indicatio:
 nam in primo genere curatio est refrigeratio, &
 ablatio si forte manet causa calefaciens: in secundo
 autem genere intentio est euacuatio putridi, & cō-
 coctio semiputridi, in tertio solā roboratio naturæ
 coquentis.

(Sed quoniam.)

Probat diarias non oriri ex putredine.

Capit. 5.

ADuerte primo: Erasistatus opinatus secundū
 naturam in arterijs contineri solū aerem, cre-
 didit febres oriri ex sanguine defluente ad arterias:
 impedita enim delatione aeris refrigerantis, feruet
 sanguis, & sequitur febris, non ad putredinē. Hoc
 constanter negat Gale. magis assentitur Atheneo,
 putāti febres oriri ex putredine. Excipit tantū dia-
 rias, quia de Ethecis nondum meminerat. Quod
 autem addit pestilētes omnes febres putridus esse,
 vere dictū est quoniam, licet in quibusdam pestilē-
 tibus febris sit Ethica, tertio prælagationis pul-
 suum, iungitur tamen putredo cordis ipsius: & li-
 cet in sudore brittanico pestilens sit diaria (quam

Gal.

Gal. non nouit) iungitur tamen putredo spiritus: quare vera est sententia, omnē pestilētem esse putridam, non in angusto significato, in quo contra distinguitur diariæ, & ethicæ: sed in amplo, quo continetur putredo alicui⁹ ex tribus cōtēntis in corde.

Aduerte secundo: de iudicio excretorū in morbis, citat Gal. Hypocratem. 4. Aphorif. 55. vbi cōdēnat in inflammationibus adenum omnes febres præter diarias: quia videlicet si plus vno die durāt, significatur euenisse inflammationem adenis, cōmunicatione tumoris præter naturam in viscere, cuius glandula est emunctoriū. Quæcunque enim mala succedunt laborantibus in membris externis, habent iudicia valde opposita inter se: si succedunt per permutationē, salubria sunt: si propter communicationē, lethalia. Discernūtur aut mutuo. Primo: extempore, nam ante coctionem omnis excretio siue ad cutē, siue extra corpus, mala est. 4. Aphorif. 21. sicut iteritia ante septimum. Secūdo: ex quantitate excreti, nam minuti tumores, vel pūcta in graui morbo, lethalia sunt: si quidē intētatio crisis citra momentaneā excretionē peior est, quā nō intētari: decretoria em̄ nō decernētia aut mortē afferūt, aut difficile iudiciū. Tertio: ex qualitate morbi: nā

H iij si talia

*Si dote sumat fructus
est fructus de
tu si a fructu dote
fructus dote et dote
qu tu e fructu dote*

*adenu signat magna
na magna*

*no sciat prouent
calidus contentio de
corde et dote dote
dote tu adeno
putredo si in corde
in calidus fructus
dote dote dote
dote dote dote
dote dote dote*

Si talia succedunt cum pessime habent aegrotan-
 tes, causa est communicatio, non autem permuta-
 tio: vt surditas vel rubor oculorum in acutis turbu-
 lētis, fluxus in habito a pleuritide, fastidium in an-
 ti quo fluxu, tussis in hydrope. Diaria ergo in bubo-
 ne, indicat permutationem humoris defluentis, ad
 adenes, diuturnior morbus cōmunicationem: in
 quo vno discernendo plurimum momentum ver-
 titur ad vere prædicendum. Cur autem in bubone
 & vniuersaliter in externa inflāmatione modo suc-
 ce dat diaria, modo putrida, post explicatam prædi-
 ctionem, docet situm esse, in cōmunicatione calo-
 ris simplicis, a parte inflāmata ad cor, vel fuliginis
 putrentis in parte inflāmata: si enim solus calor
 accedit diaria constituitur, si fuligo, putrida febris:
 inficit enim cordis humores sua putredine. Obij-
 ciunt quidam: non sufficere ad putridam accessum
 putridæ fuliginis: quandiu enim humores non
 sunt infecti durabit diaria non putrida, iuxta supra
 explica a. Dic: cum agens validum sit putrens fuli-
 go in corde, & humor cordis paratissimus infici,
 non videtur ea mora nisi breuissima: quam medi-
 cus non curat. Sed dissentiunt interpretes, nū etiam
 in sola inflāmatione adenum citra internum visce-

ris affectum, succedat quandoque febris putrida: & videtur licet raro posse succedere. Quoniam Gale. 4. Aphorif. citato inquit, vero simile esse putridam febrem in bubone nasci ab inflammatione interna: quæ verba non indicant perpetuitatem. Præterea: inflammationes & vlcera externa quando suppurantur, inducunt febres diuturnas: sicut è contrario inflammationes renum & vlcera licet sint interna, sæpe nullam febrem inducunt, sæpe diariam. Præterea: in ophtalmia apparet (vt docet Auicena) euenire febres multorum dierum. Item: nihil repugnat, in parte externa inflammata contineri vas amplum per quod communicetur cordi putrida fuligo: sicut ob contrariam causam inflammatio interna, quandoque non inducit putridam. Colligitur autem ex hoc loco, quod sicut datur febris humoralis sine putredine, vt synochus non putres, ita datur diaria cum putredine, qualis præsens ex bubone. eo quod ratio speciei febris non pendet ex contento in corpore, sed ex calefacto corporis.

(*Humorum autem.*)

Explicat de putridis febribus species putredinis tres.

H iij

Aduer-

*Senæ cordis, Senæ Senæ
mentis, Senæ Senæ*

Capit. 6.

Aduerte primo de numero: Prima dubitatio est: quod .5. simplicium. 6. scribuntur tres variæ à præsentibus. Secunda: quod illic docet suppuratione à solo innato calore prodire, hic vero vtriq; calori tribuit. Tertia: quod illic sicut, & .i. prælagi. Ultimo, duas tantum differetias suppurationis agnoscit: hic vero adijcit tertiam. Dic ad primam: diuisum illic, est alteratio in humano corpore, quæ vel nascitur à calore innato in materiam benignâ, vt chylificatio alimēti, vel à calore extraneo in malignam, vt putrefactio cadaueris, vel à mixto calore in semimalam materiam vt suppuratio inflammationis: Hic vero diuisum est, suppuratio. Ad secundam: cum in pure ad sit factor & similitudo ad membra radicalia, agens necessario est calor vterq;: sed quia illic agit de pure nomine suppurationis, quod nomen importat actione caloris innati, soli natiuo calori tribuit. Ad tertium: solæ sunt duæ species suppurationis iuxta duo agentia vicentia: hic vero ad faciliore doctrinâ prædictiōis febriv, addit tertium membrum mixtum: quod tamen continetur in illis duobus.

Aduerte secundo de coctione: Propriè sumitur à Galen. 2. acutorum. 44. sicut definitur Aristot. 4. meteor.

*origo in calore innato
in calore extraneo
in mixto calore
in calore innato
in calore extraneo
in mixto calore
in calore innato
in calore extraneo
in mixto calore*

*in calore innato
in calore extraneo
in mixto calore
in calore innato
in calore extraneo
in mixto calore*

metheor. 2. pro victoria naturæ supra humoré, qui
 secundú plurimú sui alit. Maturatio aut pro victo-
 ria supra humoré, qui secundú minimú sui alat .i.
 epid. 44. in quo significato opponuntur. Aliquádo
 vero coctio latius sumitur ab eodé Gale. pro quali-
 cunq; victoria naturæ supra humorem. quomodo
 refrigerata bilis cocta dī, & morbi calidi in senecta
 coctione sanátur: coctione. s. omné ad mediocre té-
 peramentú adductionem significante, vt in matur-
 escentibus fructib⁹. verba sunt Gal. 6. epid. sect. 5. 6.
 Definitur aut Arist. v̄lis coctio, perfectio ab innato
 calore, ex oppositis passiuis. Perfectio auté, non in-
 portat ^{per se} terminú (quod quidam putát: opinantes ali-
 ter summi coctionem ab Aristot. quam à Medicis.)
 Sed apud vtrosq; significat alterationé ducentem
 adesse perfectú. Primo: quia ita explicatur à peripa-
 theticis, Alexandro, & beato Thoma. Secúdo: quia
 nomina in. 10. significant motú, vt elixatio, assatio,
 coctio. Tertio: quia illud adiectú (ex oppositis) indi-
 cat definitú importare mutationé, quæ ab vno ter-
 mino in alterú fit. Quarto: quia primo de naturali-
 bus facultatibus secundo ex Aristot. ita explicatur.
 Arist. vero ipse scribit loco citato, generationem &
 coctioné eandé esse operationé: nisi quod generatio
 fit.

1ª Significatio
angusta2^a Significatio
lata3^a Significatio
lata

Definitio essent. ex Aristot.

verba in 10. significat
sum ex latine

fit in substantia nondum constante, coctio autē in
 iam constante. Per perfectionem aut non intelligit
 formam perfectiorem: quia lac sumptum a gravi-
 da vertitur in lac in vberibus: quod non est specifi-
 ce perfecti⁹ assumpto. Nec perfectio, significat ma-
 iorem mixtionem, quia caro sumpta vertitur in
 chylū min⁹ mixtum carne. Sed asseritur perfectio,
 quia est via ab elementis ad mixtum: mixtum autē
 perfectius est elementis: quoniam dotatur facultati-
 bus cælestibus occultis, & sensu, & motu, & ratione:
 cū elementis sola in suis temperamentū, & vnicus
 motus. Item: est perfectio, quia terminatur vel ad
 formam substantialem, vel ad artificialem accōmo-
 data in vsui, quem antea non præstabat, ex Aristote
 le citato. Ab innato aut calore idē prodit coctio,
 quia elementorum mixtio non potest fieri sine be-
neficio caloris mouentis. Sed quomodo calor iun-
 git etherogenea, cuius est illa separare. Dic: non in
 ratione caloris, sed in ratione naturalis: quia quan-
 do coquit iam est naturalis, velut directus a forma
 requirete eam mixtionē. Ea autem forma cōsistit
 vel in re coquente, vel in aere propter vim semina-
 riam a cælo cōmunicatam. Sed quomodo coctio
 fit ab innato calore, si species coctionis elixatio, &

alla-

affatio, definiuntur per calorem extraneum. Dic:
 species illæ locatæ sub coctione, ab innato calore
 sunt: vt pote coctio in pueris quæ elixatio est, & in
 iuuenibus quæ affatio est: propter inopiam enim
 nominum, illæ naturales subeunt appellationes ar-
 tificialium. Elixatio autem, & affatio, propriè di-
 cta vt pote artificialia, definiuntur per calorem ex-
 traneum, quia reuera prodeunt à calore igneo: &
 ideo propriè non sunt coctiones, sed per similitu-
 dinem quandam: quia enim calor ignis, ab elixan-
 te vel affante determinatur ad perfectionē alendi,
 non aliter quā calor solaris à vi naturali plātæ, ideo
 à nūmeratur speciebus coctionis. Sed adhuc potest
 dubitari. Cur generationem mixti tribuerit Ari-
 stotel. citato vtrique actiuæ, definiens: permutatio
 facta ab actiuis, cum obtinent rationem supra pas-
 siuas: coctionem vero soli calido. Dic: coctio-
 nem perfici motu attractionis, retentionis, ebul-
 litionis, & expulsionis: ideo soli calido refferri:
 ad generationem autem mixti, etiam conduce-
 re frigiditatem congregando, & vniendo. Vel
 per calorem in definitione coctionis, intelligit ca-
 lidum complexionale: quod includit etiam fri-
 giditatem. Sed quomodo in generatione mixti.

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

vincunt actiuæ passiuas, si generatio vnus est corruptio alterius, & in corruptione actiuæ non optinet passiuas? Dic: (licet sec^o respondeat B. Thom. 4. Meth.) possunt actiuæ non obtinere passiuas, iuxta mixtionē pristinā, pars tñ actiuarū obtinet passiuas remanētes iuxta exigentiā eius, quod de nouo gignitur: vt in generatione vermis ex carne putrefacta. Sequitur (ex oppositis passiuis) explicante Aphrodi idest in passiuis vel passiuarum: nempe passiuia sunt, quæ præstant in concreto certā mixto substantiam. Vocat aut (passiuia opposita) quia opponitur siccum humido, vel quia opponuntur ambo calido tanquam passum & agēs: vel ex Aphrod. passiuia opposita sunt alimenta, initio quidē dissimilia & opposita, in fine aut coctiōis similia. Sequitur (quæ sunt propria cuiusq; materia) idest aliud alimentū est alię speciei animatorum propriū. In definitione aut, subaudiendum est (in subiecto iam cōstante) vt separetur coctio à generatione. Ex qua definitione colligitur differentia coctiōis à nutritione, & generatione mixti: nam nutritio .3. de causis symptomatū. 1. & .8. localium. 6. est mutatio alimenti cocti in membrum: Coctio vero mutatio alimenti in similem qualitatem mēbri, non in substantiā:

quare

particula definit

Coctio-
nis finitio

generis et nutritionis

nutritionis definitio

generis definitio

quare nutritionem vocat Gale. speciem alteratiōis,
 non tamen coctionis: sunt enim tres coctiones, post
 quas sequitur nutritio. A generatione aut mixti di-
 stat, quia generatio est perfectio in substantia non
 dum constante, nutritio aut in materiam constan-
 te: ideo definitur aliquādo à Gal. nutritio, ab sum-
 ptæ partis non generatio, sed regeneratio. Ex quo
 colligitur secundo calorem coquentem non neces-
 sario esse dominantem, supra frigus secum mixtū:
 nec supra calorem materiæ coquendæ: sed tantum
 dominari in actione coctionis, quia actio per mix-
 tionem illi tribuitur: ad quam non requiritur victo-
 ria calidi supra contrariā qualitatem: à māmīs enim,
 à cerebro, ab ossibus, à glaciali, coquitur sanguis cū
 calore sub dominante frigori secum mixto, & san-
 guini coquendo. Colligitur tertio: imaginatiōem
 Avic. 1. primi doct. 6. cap. 3. & prima quarti de cura-
 tione putridarū, quod coctio in humore non redu-
 cibili, est operatio innati caloris inducentis qualita-
 tes præparantes expulsionī, postquam non potuit
 assequi intentū primum de inducenda forma mē-
 bri: non esse recipiendā. Primo: quia licet aliquādo
 natura quādo non assequitur finē intentū, conuerti-
 tur ad aliud. Vg. quando non potest excremēta de-
 orsum

*est in mixto quod mixtum
mutatur*

Corollarij 2^m

*calor in mixto mixtum
mutatur non qualitatem
sed in substantia generat
ut est esse in mixto
quod in substantia generat
quod in substantia generat
quod in substantia generat
quod in substantia generat*

glaciali generat in mixto

corol. 2^m

*non recipiendā
et arguitur hoc in*

ex

orsum pellere, sursum pellit magno conatu: eo quod est naturalius illi, quavis via pellere, quam intus continere: non potest tamen, cum non discurrat præparare materiam, ad secundum usum, postquam non est assecuta primū. Alias oporteret, quod sentiens irritum esse conatum tussiedi in calore pulmonis immateriali, converteretur ad infrigidandum: & sentiens læsionem ex defluente sanguine ad locum dolentem, retineret: nec amplius mandaret. Secundo: videtur reijcienda, quia pus maturum difficilius pellitur quam sanguis, quanto est crassius sanguine: & tamen natura postquam ex sanguine non potuit alere corpus, mutat in pus. Tertio: quia in humore etiam expellendo, videmus dominante natura quanto magis procedit coctio, eo magis intendi præparaciones ad formam membri, albedinis & æqualitatis. qua propter etiā Aristol. 4. Meth. 4. per suppurationem, inquit reddi humorem habilem expulsionem non propter tenuitatem acquisitam (fit enim crassior) sed propter victoriam naturæ supra humorem: quia cuiuslibet facile gubernatur. nec rationes doctorum oppositum probant. Prima: bilis per coctionem redditur crassior: ergo natura debuit pellere in initio, & non

expectare statum, nisi per coctionem pararet expulsio-
 ni: similiter & sanguinem in synocho. Secunda: sicut
 in sano coctrix præparat nutritoriæ bonum humo-
 rem, ita in egro debuit parare noxium expultrici.
 Dic ad primum: vis naturalis ex vniuersali præscri-
 pto seruat institutum ordinem, vt nunquam ope-
 retur expultrix, nisi cessante coctrice. Dic secundo:
 ex eo ordine operandi in facultatibus naturalibus
 sequuntur cōmoda multa: quia natura humorē iam
 euictum facile pellit, vt pote obsequentem: & in tē-
 pore coctionis separatur vtile à noxio, vt non expel-
 latur simul cum noxio: & permisceatur crassum te-
 nui, sine qua mixtione solū tenue pelleretur: & ap-
 plicatur materia meatui expurgatorio, quæ ante
 mēbro permiscebatur. Hæc omnia cōmoda appa-
 rent in purè inflāmatiouis collato ad sanguinem, si
 ante maturationē rumperetur. Dic tertio: expellit
 natura in statu non ante, quia humor noxius imper-
 mixtus bono, magis irritat expultricē. Ad secun-
 dum: cum sit vna virtus naturalis coctrix, semper
 vnū operatur. Colligitur quarto: quo modo coctū
 possit in crudari. De quo dic primo: specie variata
 nulla est dubitatio: nā ex carne fit chyl^o, post sūguis,
 post caro: similiter ex lacte potato, chylus, sanguis,

*Commoda 2 sequuntur
 quia opus est in
 in crudari deinde
 hinc*

Coctum 4^m

Coctum
 nū in cru-
 dent.

lac.

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

ac cum enim in quavis mutatione specifica, a co-
 ctio expellantur portiones aliquæ antiquæ mixtio-
 nis: nihil inconuenit nouū mixtum habere mixtio-
 nem inferiorem pristina: quæ dicetur *incrudatio*.
 Dic secundo: manēte specie, id quod coquitur po-
 test substantifice humectari: nam quædam plantæ
 natura sua prius trahunt terram, vnde euadunt fru-
 ctus accerbi, vel accidi: procedente autem matura-
 tione, tracto humido aereo & aqueo, euadunt humi-
 diores substantifice: vt castanæ, & vix. Nec tamē
 illa humectatio licet interna & substantifica, po-
 test dici *incrudatio*, sed *maturatio*: quia *incrudatio*
 requirit humectationem substantificam vltra cō-
 stantiam debitam mixto. Dic tertio: coctum est sic-
 cius & constantius crudo propter resolutionem hu-
 midum a calido. 4. Metheorum. 2. Ad *incrudationē*
 autem necessaria est humectatio interna, quæ repo-
 nat humidum substantificum amplius & velocius,
 quam exsicceatur ab igne præ existentis terræ: id quod
 raro est possibile, quando videlicet concurrat vali-
 da vis tractrix alimenti, & alimentum est valde hu-
 midum, & viæ delationis alimenti non cōdiuent:
 quod accidit in secunda specie Ethicæ bene curatę.
 Verum spermaticum membrum ex siccatum non
 re hu-

*ad hoc no pot in condari
 et humiditas sustinetur
 no pot in alijs co pt
 scilicet ex hinc*

*inuenitur color albi ex
 venient in auro
 et in p...
 Cetera quædam sunt hinc
 in n...
 1600 no*

rehumescit, quia viæ delationis conuiuent, nec
 ros abundat quia deest vis nutritoria reparâs humi-
 dum. Quia ergo raro est possibilis rehumectatio il-
 la substantifica, in qua consistit incrudatio, dixit
 Auerr. 4. collect. 3. coctûm incrudari non posse, & as-
 sum non reuerti ad elixû: potest tamen coctûm reddi
 liquidius, quod est aliquo modo incrudatio. Quâ-
 do scilicet permiscetur aqua saccharo, vel melli, vel
 vino, quo modo bilis dicitur, desciscere in pituitâ. 3. acu-
 torû. 38. Dic quarto: licet ex causa dicta bilis vtraq;
 non possit reddere ad cruditatem sanguinis, & ita
 per se propria coctione sint in coctiles. Verum per
 mixto sanguine ambæ coquantur, ita vt alant: nam
 ex illo mixto sanguinis, & bilis fit noua species ro-
 ris & carnis. Mutata autem specie certû est coctûm posse
 incrudari. Colligitur quinto: mixtû posse gigni ci-
 tra coctionem à calore prodeuntem, vt ferût de cri-
 stallo vi frigoris concrescere. Imo propriè sumpta
 coctione nullum mixtum gignitur per coctionem
 sed per generationem: quia coctio est perfectio mixti
 iam cõstatis, sicut generatio est mutatio à non esse
 mixti ad esse mixti. Colligitur sexto: coctionem a-
 pud Medicos & Phylosophos sicut, & cruditatē nō
 sumi æquiuocè: nā coctio apud vtrosq; non signifi-

no nunc i et 2a qd est
 pot curari qm cum
 litri carce et pignori
 possunt carere fuit quic
 per mutatione vel vni
 no pte est no pot
 si nra est catha p
 pnti magis rati e re
 de ferunt vniuersa

Billi ha se no cogit
 sanguis per med
 ad temperat in vni all

Ad huc
 corol. 5

corol. 6

cat præparationem ad expulsionem, licet Ma-
 nardus cum alijs concedat: sed solam operationem
 caloris innati in humorem, per quam natura su-
 perat humorem. Apud Auicenam autem opinan-
 tem vim coëtricem in humore noxio parare ex-
 pulsioni, merito asseretur coëctio, quia coëctio di-
 citur omnis operatio virtutis coëtricis: sed illa
 inmaginatio supra explosa est. Ad rationes au-
 tem Hugonis prima quarti, quibus ostendit æ-
 quiuocare Medicos, & Phylosophos in nomine
 coëctionis. Ad primam: coëctio in bile iuxta Auice-
 nam est in frigidatio & humectatio. Dic: illa signi-
 ficatio est abusiua: nam apud Arist. & Gal. coquen-
 tia sunt modice calida, augentia quantitatem cali-
 di innati, non qualitatem. Aliquando autem acci-
 pitur à Medicis latius coëctio pro reductione ad me-
 diocritatē: in quo sensu distabūt coquentia medica
 à physicis: sed est acceptio rara & amplissima. Co-
 ectio vero propriè sumpta pro actione caloris inna-
 ti in humorem, ita vt aliqua ex parte alat, alio no-
 mine vocata maturatio, & coëctio adhuc proprius
 sumpta, pro actione caloris innati in humore ita vt
 plurima sui parte alat: ambæ hę significatiōes sunt

vniuoce apud Phylofophos, & Medicos. Ad alterá
 Hugonis, incoctiõnis, vel cruditatis apud Aristot.
 vnica caufa est, defectus caloris in ordine ad humi-
 dum coquendum: apud nos vero caro vaccina non
 coquitur ob abundantia terræ: & febriens non co-
 quit propter excessum caloris, & fructus aliqui non
 maturantur propter vehementem æstum. Dic: cū
 cruditas opponatur coctiõni, quæ proficiscitur á ca-
 lido per miscete humidum, semper orietur à defe-
 ctu caloris in ordine ad humidum per miscendum:
 caro vero vaccina tardat in coctiõne, quia difficile
 est separare multum terreum ab humido ad nouá
 permixtionem. Febriens male coquit, ob defectū
 quantitatum calidi innati, sicut fructus in ma-
 gno æstu non maturantur, quia comburuntur,
 non autem incrudantur. Colligitur septimo:
 cur quarto. Metheororum tertio. cocta reddan-
 tur calidiora, & crassiora, & lentiora: si apparet
 lac frigidius sanguine, & spiritus animalis vita-
 li, & bilis cocta pallidior est. 2. acutorū. 44. pallidū
 aut minus flauo calet, adde qđ crassiores sunt mul-
 ti fructus immaturi maturis, & pituita cruda quā
 cocta, & minus lentū sputum visitur in pleuritide
 cocta. 1. acut. 33. Non enim videtur sufficere ad hæc

Carol. 7

Coctum
min⁹ cras-
sius.

Ambr.

obiecta, quod humidum per coctionem admixto terreo redditur crassius: humido autem tribuitur coctio inter passivas, eo quod per coctionem humidum terminatur alieno termino, terreum enim proprio termino terminatum est: Non sufficit (inquam) hæc interpretatio: quoniam Arist. & Gale. asserentes cocta esse crudis crassiora, pronunciant illud de toto cocto mixto ex humido & sicco, collato ad totum crudum sicut quod addant cocta esse calidiora & lentiora. Quare videtur asserendum coctum, fere calidius esse, crassius & lentius: videlicet quia coctio proficitur a calido, ideo calidius euadit coctum: crassius autem quia per actionem caloris dissipatur tenue. Lenius, quia per mixtionem multa passivarum comparatur rebus omnibus lentior. Aliquando tamen licet raro, coctum euadit frigidius, quando agens est frigidius re coquenda: tenuius quando prius trahitur terreum quam aqueum, ut in quibusdam fructibus, & morbis in quibus ab initio apparet sedimentum, & vrina pauca & grumosa. 4. Aphorismor. 69. aliquando euadit coctum minus lentum, quando mixtio crudi erat glutinosior. 1. acut. 33. Colligitur octauo: cur Galenus aliquando omnes tres species suppurationis, tribuat tanquam agenti vtrique.

calori. 1. præfag. vltim. & 2. Aphorif. 47. non nunquam optimum pus soli innato, prauum soli extraneo. 5. simpl. 6. & 1. epid. sect. 2. 44. quoniã vbi considerat in purè sola bona, tribuit innato: vbi sola mala, extraneo. Cũ tamen in omni triplici suppurationis specie, appareat effectus amborum: nempe fãtor & albedo, asserendus est vterq; calor agens in omni purè. Si autem quæratur, de producente formam substantialem puris. Dic: non producitur à calore cum sit agens inferius ad substãtiam: sed ab vtroque fit præparatio ad formã, si necesse est concedere formam nouã substantialem.

Aduerte tertio: de putrefactione: cum corrũpantur mixta ab excessu cuiusuis in temperamenti, nõ dicuntur putrere, nisi cũ fãtore corrũpantur. 5. simpliciu. 15. essentia autẽ putrefactionis explicatur. 11. Therap. 8. corruptio totius putrescentis substantiæ ab extraneo calore. Potest autẽ accusari, quia in ea, definitum ingreditur finitionem, quare datur per occulta: sed Gal. putat, Medicos nõ debere esse valde sollicitos de exactis definitionibus. 4. de differentijs pulsuũ. 2. Arist. aut. 4. Metheo. 2. definit. Corruptio proprii calidi in humido, ab extraneo calore. Quæ definitio sicut reliquæ physicę. 1. de anima. 1.

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

datur per materiam huius transmutationis. Et per corruptionem quidē intelligitur defectus innati caloris, siue in quantitate propter resolutionem eius quod sæpius accidit: siue in qualitate, quod accidit mēbro valde refrigerato, cum putret. sicut enim innatū calidum permiscet passiuā pro indigentia formæ mixti, ita conseruat ea per mixta vsque quo reddatur impotens ad cōseruationē: quo tempore dissoluitur mixtū per putrefactionem. Sed: si calor operatur in vtroq; passiuo, cur habet definitio calor in humido? Dic: prudentissima natura ad cōmodam per mixtionem: passiuarū indidit vim calido cuius est permiscere, vt insileat in humidum, & fugiat a mere sicco: eo quod humidum materia est apta ebullitioni, per quam fit cōmoda permixtio: non secus quam in animalib⁹ indidit vim mari ad foeminam. Indidit etiam vim sicco vt ad se traheret humidum in quo existens calidum, & intro penetrans commodissimē permiscet ambo passiuā: quod ars non potest. Ideo secundo natural. i. vera mixtio, opus est solius Dei & naturæ. Quod vero Arist. addit cum Gal. hunc defectum innati calidi nasci perpetuo ab excessu caloris extranei videtur difficile. Primo: quia cū putrefactio sit naturalis

dissolutio mixti, quæ in plantis vocatur marcor, in
 animalibus senium, & naturalis mors: multæ aliæ
 erunt causæ putrefactionis, sicut & naturalis mor-
 tis, præter excessum caloris extranei: nempe resolu-
 tio calidi ab interno igne, & aucta excrementa, &
 impotentia nutritionis perpetuæ. Secundo: quia priº
 putret mixtum, & effunditur caliditas cum suo hu-
 mido, quam appareat calor extraneus additus: er-
 go calor ille extraneus apparens, non fuit causa pu-
 tredinis. Tertio: quia calor innatus membrorum
 minor putrefacit bilem calidiorem, & per hiemē
 putrent carnes calidiores continente. Quod vero
 calor extraneus apparens sit naturalis, qui effundi-
 tur per putrefactionem, apparet: quia, in coctione
 ebullit ignis in humido, ante per mixtionem eius
 cum sicco: ideo vinum nouum ebullit, non autem
 coctum: & rursus eum putret mixtum, post sepa-
 rationem humidi à sicco ebullit: quod vocant refer-
 uer. Alterū inditium quod excessus ille caloris ex-
 timus nō est calor extraneus, sed qui vel futurus est
 innatus, vel fuit innatus, est: quia quo aliquod mix-
 tum est natura calidius, eo magis calet & ebullit, &
 dum coquitur, & dū putret: vt stercus, caro, frumē-
tum. Videtur ergo putrefactionis causa, debilitas

innati caloris propter quam seiungitur humidū à sicco: humidum aut iunctum obtentū à suo calido iūcto fætet: in quo cōsummatur putrefactio, à quacūq; causa proueniat ea debilitas. Sæpe enim prouenit à prohibita diffatione, quia omnis calor prohibita diffatione marcescit: sæpe etiam à vehemēti calore extraneo quia lib. de respirat: minor flāma fit alimentū maiori: aliquādo à valida refrigeratione, quomodo putret digitus ex vehementissimo frigere: sæpissime defectu proprię materię, humidi pinguis alentis: quomodo in senibus putrens pituita fit falsa, & pili cani. Colligit primo Arist. omnia putrentia primū reddi humida, deinde sicca: & intelligitur in pluribus putrentibus: nam in mineralibus ob magnā siccitatem & eximiam passiuarū mixtionem, sicut trahitur paulatim ad superficiem humiditas, ita paulatim dissipatur: quare nūquam redduntur humecta, sicut nec ferrum, nec lapis, sed cariosa & rubiginosa. Et propter paulatinā resolutionem humidi, facile friabilia: nunquā autem fætent, quia nunquam accrescit superficiēi iūcta humiditas, quæ obtineatur à calido. Colligitur secundo: contrariū maxime cōmune generationi mixti, esse putrefactionem: sunt enim motus à contrarijs

terminis in cōtrarios, generatio quidem, à sciūctis
 passivis ad coniuncta: putrefactio vero à coniunctis
 ad diuisa. Addit Arist. citato: putrefactionē esse na-
 turalē finem omniū natura constantiū: quia nisi ali-
 quid violentū intercidat, mixta omnia putrefactio-
 ne pereunt. Si aut animata dicuntur perire morte
 naturali, quæ tamen non est putrefactio. Dic: eam
 mortē esse corruptionē animati quatenus anima-
 tū, non quatenus mixtū. appellatur aut mors ea na-
 turalis, nō in eo significato (naturalis) quo natura-
 le dicitur, id quod intēditur à natura, sed quo dicitur,
 id quod sequitur ad operatiōes naturę lib. de Maraf. 2.
 non tamen sentit Arist. (quod quidā interpretan-
 tur) putrefactionē esse mortem naturalē: quia nec
 fit à principio intrinseco, nec passum confert vni
 morti. Colligitur tertio: quod licet generatio mix-
 ti definiatur per ambas actiuas, in putrefactione, so-
 lius calidi fit mentio: quia corrūpens calorē simili-
 ter corrūpit determinationē frigoris, necessariam
 actioni caloris: & quia separatio passiuarū, in qua
 consistit essentia putrefactionis, à solo defectu calo-
 ris innati conseruantis pender. Colligitur quarto:
 in finitione dicta sufficienter excludi cōbustionem:
 quia incōbustione nō corrūpitur calor in humido,
 sed

sed intēditur calor innatus, & absumitur humidū.
 Quare non oportet addere cum quibusdam (à calore humido) neque cum alijs, (cū debilitate innati caloris,) neq; cum alijs (facto calore extraneo intrinseco rei putrenti:) quoniam etiam in combustionē intro operatur calor extraneus. Colligitur quinto: cur putrentia fere fateant: quia fætoris origo est, humidum non regulatum à calido: tale autē est humidum rei putrentis: sicut ecōuerso flores bene olēt, quia humidum integre possessum est à calido. Cū primum autem humidum putrens obtinetur à calido, ad nouam formam mixti, cessat fætor. Videturque natura indidisse fætoris sensum, vt ab animali vitentur incocta, ceu praua alimenta: Additione autem terræ ad nouam generationem, non sequitur odor, sicut in floribus: quia deest tenuis halitus, materia odorum. Nec secus, fætoris abominationē in hūc vsum animalibus indidit, quā sensum fragori, aduitanda, quæ longinqua sunt: De formidinis autē horrorē ad longinquiora: sicut amaroris ad proxima. Ideo dicebat Arist. citato, duo illa perficere putredinem, defectū calidi innati, & abundantiam extranei: ad quā sequitur fætor. Nam in congelatis deficit calor innatis, & in ambustis auctus est

extra-

extraneus, & tamen neutrum illorum putret. Colligitur sexto: cur in putrefactione gignuntur nonnulla, non in combustione: quia in combustione deest humidum permiscendum, ad novam mixtionem: in putrefactis autem licet calor innatus non obtineat humidum iuxta pristinam mixtionem, potest obtinere partem illius, iuxta novam: & ita succedit generatio putrefactioni.

Ad hoc

Aduerte quarto: num coctio & putrefactio in humore simul intendantur, quod Gal. videtur innuere in hoc loco. Dic: licet putrefactio sumpta pro corruptione mixti, & coctio sumpta pro perfectione in mixto iam constante, non opponantur: verum ut putrefactio dicit motum preparantem ad corruptionem mixti, coctio vero motum perfectiuum mixti, siue sit genitum, siue modo gignatur, sunt motus oppositi: sunt enim a contrariis terminis in contrarios, coctio a diuisis passivis ad coniuncta, putrefactio a coniunctis ad diuisa. Quomodo ergo in humore simul possunt intendi? Quidam autem, quia contrarij motus, & contrariae qualitates simul possunt intendi, quod reprobatum est. 3. simplicium. 15. Alij affirmant, non esse duos motus in humore, sed unum tantum: & sicut quod rube fit, quia acquirit colorem medium albi & nigri, in termino motus dicitur habere plura de albedine

quod dicitur aliquid generari in mixto non in combustionibus videtur quia non est per se deum motum coctio fit in hoc humore

*1. generari
quod dicitur coctio in putrefactione intendi generari per se bene quidem cum ad coctioem et motum ad putrefactionem videtur*

lucan & de:

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

& de ingredine: sic humor in febribus putridis, licet vnico motu moueatur, dicitur in proggressu morbi magis coctus, & magis putrefactus. Sed non videtur imaginatio recipienda. quia ij motus fiūt à contrarijs agentibus dominantibus: putrefactio quidem ab extraneo calore, intelligendo per extraneū putridinosum, qui in re putrēte accrescit, quod supra ostensum est: coctio vero à naturali: ergo non possunt facere vnicum motū. Secundo: calor innatus inducit puri albedinem, æqualitatem, mediocrem crassitiem, & fætoris ablationem: calor autem extraneus quatuor opposita: & ambo sæpe valde intensa: ergo à duobus à gentibus prodeunt non ab vno, nec faciunt vnum motum. Tertio: quod rube fit, in termino motus habet formā, quæ quia media est, potest dici albedo & ingredo: non tamen in termino motus, id quod rube fit euadit albi⁹ quam in termino à quo, simul & nigrius quā in termino à quo: ergo pariter de humore impossibile est per vnicum motum, reddi magis coctum, simul & magis putrefactum. Modi ergo magis recipiendi, sunt sequētes. Supposito, quod sunt motus contrarij, qui in eodem tempore, & secundum eandem partem, & secundum easdem qualitates,

simul

Respon. 2° q^o 1°

*nam in agentia sunt co-
taria & contraria d^o d^o
vnde*

*boni? comparatio vltimæ
causæ cocti & putrefacti
quæ quia vltimæ sunt motus
ad albedinem & nigritatem
quæ in vno motu non de-
terminatur etiam sed
termini eodem modo sunt
vnde vlt. albedo in vno
est aut in vno fætoris*

ab. 28

simul intendi non possunt. Intēdentur autem pri-
 mo: in varijs temporibus secundum totum humo-
 rem: quo modo in multis morbis apparent aliqua-
 do signa læthalia, & auctæ putredinis, non unquã
 autem salutis & coctionis signa. Secundo: intēde-
 tur in varijs partibus humoris: quo modo in mul-
 tis morbis post apparentia signa coctionis, expel-
 luntur partes humoris putridissimæ. Tertio: pos-
 sunt intendi in vno tempore, secūdam totum hu-
 morem, sed penes varias qualitates inducēdas: po-
 test enim calor naturalis inducere albidinem, sed
 simul extraneus intendet fætorem. Cur autem, cū
 calor innatus æque intendat illa quatuor, induca-
 tur quandoq; vnum ex illis, magis quam aliud: cau-
 sa est: quia dispositiones illæ innaturales vincendæ
 nō sunt omnes æquales in materia, sed vna impref-
 sit multo magis, quam alia: quare & difficilius ex-
 vitur à natura. Non obstat primo: quod in victuris,
 notæ temporum morbi sumitur à coctiōe occulta,
 manifesta, plena. i. Cris. 17. 18. in morituris autem
 a putredine incipiente, augete, summa, lib. de
 generalibus tēporibus: quare non poterunt permis-
 teri signa putredinis, & coctionis. Quia in victuris
 ex morbo exacte salubri, tantū apparent notæ co-
 ctionis:

1. modus intensionis
 infirmis sub diversa tem-
 peraturâ dicitur calidus, ab for-
 midio ut cum in vno
 vent signa auctæ putredinis
 et nō nō gō salutis et al-
 nis

2

ut cū calor rationis cogit
 hanc vna gūm vñ rōle
 extraneus albidinem inducit

3

1. albidinis, arguendo
 medicum excessum
 et albidinis

notæ

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

tionis: in morituris autē ex morbo exacte lethali tantum apparent notæ putredinis: Cæterum in salvandis ex morbo periculoso, signa temporum sumuntur ex coctione interpolatis quibusdam signis putredinis: in morituris ex morbo non exacte lethali, notæ sumuntur ex signis putredinis, interpolatis quibusdam signis coctionis. Non obstat secundo: quod si cum signis coctionis potest intēdi putredo, signa coctionis non essent certa ad salutem: quoniam, signum coctionis vt certam præfagiat salute, requiritur quod non intermittat: & quod non sit in vna qualitate & in alia non. Et si dicas: potest coctio esse continua secundum omnes qualitates, & tamen in vna parte humoris, & æger peribit ex alia parte humoris putrescente: ergo non est certū ad salutem licet sit continuū, & secundū oēs qualitates. Dic: tanta est cōmunicatio materierū in corpore, vt si ex vna parte cōtinuo deciditur signū coctionis, non possit in alia parte inualefcere putredo ad mortem. Rarissimè tamen accidit oppositū, videlicet, qđ cū cruditate parotidum sanetur æger ob coctionē humoris in vasis .i. epid. sect. 2. 80. vel qđ pereat æger cum coctis parotidibus, propter putrefactionem humoris in vasis .i. epidemix, sect. 2. 83.

Non

Non obstat quarto: quod videtur ex dictis, post plenam coctionem status non posse durare putredinem, neque accessionem: si quidem dicente Gale. hic in optima coctione nihil operatur calor extraneus: quoniam in parte vnde secessit optime coctum, nihil operatur calor extraneus, post statum tamen restat modicus humor qui coctionem desiderat libetotius morbi temporibus tertio, & is conseruat putredinem, & accessionem.

Aduerte quinto: in quo tempore morbi sit morbus maior vel deterior: cui satisfiet propositionibus tribus. Prima: de causa morbi. Secunda: de morbo. Tertia: de symptomatibus. De prima: causa morbi in statu sepe est amplior quantitate. Apparet aperte libet de generalibus morbi temporibus quarto. nam in scyrris, in inflammatione, in synocho augmastica, per augmentum plus putret humoris, quam euacuetur: in febribus etiam idem apparet: quia ex alimentis sumpto. 7. Aphorif. 63. & ex contagione humoris putretis, augetur copia putridi humoris. Quod autem non solum humor antecedens in vasis, sed etiam coniunctus in quavis accessione (si credimus vulgari opinioni) sit copiosior in statu, apparet: quia tunc materia antecedens pellenda ad focus est

copio-

*Febri augmastica qd morbi
augm. sic augmastica
materia, como dicitur
Secundum vnde vno x.*

*Aut sunt no vultu
moris. s. allimentu sumo
contagio sicut ille uoc
Lut vna qd conuictio lora
Lutit ab vna*

*no quare vno dicitur
fuit qd minor*

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

copiosior: & vis expultrix tuuc magis operatur: & natura fere habet maius dominium supra humoré propter coctionem. Sæpe etiam contingit oppositum, quod in statu morbificus humor minor sit: quando in principio vel augmētō ab arte, vel natura fit magna euacuatio. Secundo: quando ob difformitatem materie, accessio augmēti fieret à materia ineptiore ad motum, vel ad putredinem. Tertio: quando pars humoris morbifici processu morbi reducta est ad benignum. De ^{putredine} malitia autem materie morbificæ: certum est in læthalibus malitiam augeri per oīa tēpora, vsq; quo morb⁹ vincat naturam: & tūc perit æger: in quocunque tempore superat: fere autem superat malitia morbi in statu dixerunt Halyab. 10. Theorici. 4. & Rasis. 31. continentis: Galenus tamen videtur exactius dicere lib. de generalibus morbi temporibus septimo. frequētissimé accidere mortem in augmēto morborum: in statu enim morbi pereunt soli robustissimi: ante statum imbeciliores. In saluandis autem si morbus est saluberrimus crescit morbi malitia solo p̄cipij tēpore: si minus salubris, etiam per augmentum: si adhuc in salubrior per statum: ita tamen vt in fine status victoria sit pro natura. Alias sequeretur ægrū posse

advisi in statu copiosio
expultrix

in nra una sumo vix
advisi accessio vix iam
mida bono quia nra
Dumal

Demalitia nra dicitur
vix

2.

posse perire indeclinatione, nec sequitur ex dictis, quod tempore principij iam præcessit augmentū morbi: quia augmentum putredinis solū, non determinat augmentum morbi, imo nec morbum: quia potest putrere nondum præsentem morbo: sed cum hoc augmentū quantitatis humoris, & malitia symptomatum. Quod autem aliquando vieturis putredo crescat per statum ostēditur. Primo: ex experientia monstrāte, aliquot conualituros in statu perniciosē habere, & ostendere indicia putredinis deteriora præcedentibus. Secundo: ex sanguine misso in statu, qui sæpe putridior est quā ante. Tertio: ex inflammationibus, in quarū principio factor nullus est, ita ut repercutus a parte inflāmata sanguis nutriat: in statu vero factor est eximius. Quarto: quia nil implicat humorem etiam in statu reddi maligniorem, & tamen ægrum non perire, si natura sit superior ea malignitate: nec propterea negabitur esse statum, quia simul in alia parte procedit coctio. Causa ergo morbi in statu aliquando minor est, non raro amplior. Quoad malitiam autem, in morituris necessario est deterior in statu: cum non contingat ægrum mori in vera declinatione: in saluandis autem in fine status necessario

k

melior:

*chim si ante fuerit**stram si sit fuerit
sape mo obus aise: dū
augmentū gūantū in his
moris et malitiā sym
ptom**egitū fuerit aliq
natura cum augment
putredinis fuerit*

NOTIA

*Sequitur Solum ex 1° a
mentis fuerit humore
fuerit in 1° et 2°
huj no aut in 3°**ut videtur l^o 5 fol.
lince quinta*

iore est experimēto & 2. aph. citato: febris est morbus
 ergo morbus maior. Tertio: in statu parli morbus est
 maior: ergo & in vniuersali. Quarto: functioes oēs
 magis leditur in statu ad sensū: ergo morbus maior
 valet a definitiōe ad definitū. Quinto: virtus proce-
 dēte morbo est imbecillior: febris ipsa in statu ma-
 ior: ergo proportio virtutis ad morbu in statu mi-
 nor est. Sexto: si in statu morbus salubris nō est maxi-
 mus ob plenā coētiōem: ergo nec in augmento ob
 manifestā, nec in p̄cipio ob occultā: creuit ergo
 morbus antequam esset. Dic ad primā: casus mor-
 bi quidam sunt proprii morbi, & hi crescentes sig-
 nificant morbum crescere: alij cōmunes, & hi au-
 cti indicāt conflictū crescere, non morbū: casus autē
 huius secūdi generis crescūt in statu, 2. Aph. 29. Sed
 quo modo Gal. citato cōcedit in statu salubri mor-
 bū esse meliorē: qui tñ Aph. sequenti docet accessio-
 nes status esse maiores? Dic: stat accessiōne vel mor-
 bū, qui est febris esse maiorē: & tñ meliorē. Ad Se-
 cundū: magnitudo addita febrī, solā intēsionē im-
 portat: addita autem morbo significat collationem
 naturæ ad morbū, & ita fit argumētatio in quatuor
 terminis. Sed quo modo increfcit calor putridus
 febris diminuta putredine humoris. Dic: febris

*Die dicitur dno in
 et facti statu qui
 habent et cetera que
 in statu febris in
 u' quod salubri habet*

*Difficilē dicitur hinc
 conceptuali qm in statu
 ubi morbus iniecit et
 salubri qm dicitur ab*

*Et idem inde agitur
 Bull. lib. 1. de crisi
 cap. 10. q. 1.*

*no impletur et maior
 melior non febris
 et morbus salubri morbi
 in statu morbi*

*febris qm maior
 in statu morbi
 et de periculositate*

ibera

k ij auge-

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

causa a. d. v. g. v. t. i. n. i. s.
 augetur nonnunquã ob auctam putredinem humo-
 ris. Secundo: ob maiorem conatum naturæ coquẽ-
 tis, ad quẽ sequitur vapor putridus ab humore mo-
 to. Tertio: ob ebullitionem humidi putrentis: defi-
 ciente enim humido licet humor magis putreat
 minor calor representatur. Quarto: ob magnẽ
 obstructionis. 8. Therap. 4. Quinto: ob temperatu-
 ram calidam febrientis. 1. Aphorif. 14. Sexto: ob tẽ-
 peraturam calidam humoris: quo modo febres ar-
 dentes ex bile fiunt. Ad tertium: non valet semper
 consequtio a tẽpore particulari ad vniuersale, quia
 inter tempora parlia, solum fit collatio quo ad sym-
 ptomatũ & febris intensiõẽ, inter vniuersalia autẽ
 quo ad salubritatem. Ad quartum: functiones natu-
 rales sunt in statu magis læsæ. Dic: licet concedatur
 assumptum, solũ infertur morbũ in se consideratũ
 esse maiorem in statu: qui tñ collatiõẽ ad vires, in sa-
 lubri morbo in fine status est minor. Ad quintum:
 morbus in causa sua imbecilior est per statum salu-
 brem: & quia pugna nature potissima est cum cau-
 sa morbi: ideo per statum proportio virtutis ad
 morbum maior est. Ad sextum: morbus fuit maxi-
 me in aliquo tempore trium præcedentium: quia
 in illis potuit iungi concoctio cum vehementi pu-
 tredi-

credine: in fine vero status salubris, putredo minor est quam coctio.

De tertio: autem id est de symptomatis: scribitur. 2. Aphorif. citato symptomata esse fortiora circa statum. Explicant vulgo circa statum symptomatum, non circa statum coctionis. Sed est expositio reiicienda. Primo: quia in febribus putridis de quibus ibi potissimum agitur, non distinguuntur tempora nisi ex coctioe, vel cruditate lib. de generalibus morbi temporibus. Secundo: quia sic Aph. esset nugatorius: nec aliud doceret, nisi quod in statu symptomatum, id est quando symptomata sunt fortissima, symptomata sunt fortissima. Tertio: quia Galenus in commento probat sententiam Aphor. quia tunc coctiones maxime fiunt. Quarto: quia 1. Crisium. 10. in statu quo ad coctionem, affirmat symptomata esse fortissima: imo docet cognoscere statum coctionis, per fortitudinem symptomatum. Dic ergo primo: symptomata in statu coctionis fortiora sunt, cum conditionibus. Prima: quod conferantur partes accessionum similes: videlicet, symptomata status particularis in statu vniuersali sunt fortiora, quã symptomata status particularis in augmento, vel principio vniuersali. Secundo:

*Symptomata quæ
Balth. de causis ca
7.*

*hanc conditionem ad
reducitur symptomata
Balth.*

*hanc conditionem ad
reducitur symptomata
Balth.*

quod non sit morbus, in quo ante statum adfit momentane^o effluxus morbifici humoris: nam in inflammationibus internis, vt in pulmonia & pleuritide, propterea quod committatur expuitio momentanea ab initio augmenti, in statu coctionis symptomata sunt minora dicente Galeno .4. acuto. vlti. Tertio: vt intelligatur de symptomatis sequentibus conflictum non proprietatem morbi. Sed respondendum est obiectioni. Si causa augmenti symptomatum in augmento vniuersali, est additio in coctione, cur symptomata non crescunt per statum? multo enim maior sit coctio in statu quā in augmento. i. Aphor. 7. & de generalibus morbi temporibus tertio. Dic: causa cimenti symptomatum non est cimentum coctionis, sed maior conatus ad pagnam per tempus autem status æqualis durat ille conatus.

Aduerte sexto: de hypostasi vrinæ quid sit. Dic: contentum in vrinis id est pars crassior liquore multiplex est: non unquam humor, quandoq; pus, aut chylus. Sed difficultas est de bono sedimento, quod cum appareat album ob actionem membrorum radicalium in illud. i. prælag. vltimo, constat esse excrementum tertiæ coctionis: in quo conueniunt reliqui & Arabes & Græci tantum respondendum est obiectioni.

Sedimentum quid. **BOUP** **III 2** **Pri-**
 quando gata loco citato docet a cœmentis 2° coctionis loquitur de præfatis sedimentis quæ sunt
 inueniunt quæ membra radicalia inueniunt coctura quæ est vniuersum sedimentum quæ indicat non reducere ad corpus
 dum, quicquid autem refugit sanguiferum in iecora non est inueniunt sedimentum præfatum
 videtur

si non flammam
 et non ut flammam
 et non ut flammam
 et non ut flammam
 et non ut flammam
 et non ut flammam

Nota

quando morbus
 suo vigore cog
 sistit hinc vitem
 hinc vitem
 et in iam vultu
 et in casu magni
 et morbi coctioni

quando radialis
 et in casu magni
 et morbi coctioni

Primo: videtur excrementū primæ coctionis, quia
 .i. crisi. 12. in viris edacibus, & pueris plurimum se-
 dimenti apparet: quia plurimus est in illis chylus in
 confectus. Videtur etiam esse excrementū secundæ
 coctionis: quia .i. prælag. vltimo: est id quod refu-
 git a ctionem naturæ in sanguificatione. Secundo:
 si sexto. de placitis. 4. non mandat natura per eun-
 dem meatum coctum, per quem traxit crudū: quo
 modo à vasis ad poros membrorū trahitur sangui-
 nis mutandus in sedimentū, & per eosdē remeat iā
 mutatus ad vasa emulgētia? Tertio: excremēta ter-
 tiæ coctiōis numerantur duo tantū. 3. Therap. 3. &
 1. de sanitate. 12. sordes & sudor: quorū neutrum est
 sedimētū. Quarto: sedimentū est cinis humoris in
 foco. 2. prælag. pul. 7. ergo nō excrementū tertie co-
 ctionis. Dic ad primū: dū ait Gal. fieri à radicalib⁹, ex-
 plicat formā sedimēti & perfectionē illius: dum aut
 ait esse partē in chylificatā, vel in sanguificatā alimē-
 ti, explicat materiā illi⁹. Ad secūdū: sedimentū nō est
 vtile tertie coctiōis, sed excrementū illi⁹. & eo modo
 pellitur à poris ad vasa, vñ tract⁹ est sanguis vtilis,
 quo modo pellitur fuligo à corde p̄ asperā arteriā, p̄
 quā vtilis aer tract⁹ est. Ad 3: nō meminit sedimēti
 iter excremēta tertie coctiōis, q̄a exiguū est in sanis:

de quibus ibi agebat. Ad quartum: illud cinerulentum coquitur tertia coctione, licet interim putreat. Thomas autem à Garbo putat dealbari sedimentum, adhuc manēs intra vasa: anticipāt enim (inquit) membra radicalia dealbare illud in vasis, propter malitiam eius. Sed non videtur recipiendum: quia humor intra vasa omnis rubescit non albescit. Et si in febribus intermittentibus à foco remeat humoris pars cinerulenta ad vasa: cur non creditur in continente à poris vasorū, vel aliorum radicalium remeare ad eadem vasa.

Adverte septimo: num præstet apparere sedimentum etiam in opime sano. Dic: Auice. videtur sentire, secūda. i. 6. in integre sano meli' esse qđ ita coquatur alimentum, vt nil supersit sedimenti: sed quod expellantur excrementa cocta primæ, & secundæ coctionis tantum, nempe fex & vrina: quod si deficit coctio, pelluntur illa excrementa cruda sine sedimento tamen: vbi autem magis deficit coctio, tunc expellitur sedimentum in vrina sanorū. Rasis vero .31. continentis cap. 1. citato Galeno dixit quasi nullum sedimentum apparere in vrina optime sani, & recti. Affert causam: quia sedimentū nascitur ex in sanguificato, i. prælag. vltim. in sanguif-

ficato autē germen est diminuti caloris. Addit aliā
 causam v. facius de vrinis octauo. si ex 1. Aphor. 15. *officio aff. e. qd' sedimē*
 vis robusta tenue excrementum, *ne fuerunt in sano* tertiæ coctionis in
 sensibilibiter expellit, & non manifeste per sudorem: *col hinc gna exca*
 ergo & materiam sedimenti. Hispanus addit in cō *heris coctum? ut vis*
 mento causam tertiam: quia excrementa primæ & *resista in sensibilibus*
 coctionis sunt crassa, & contenta in vno loco, ideo *lib*
 præstat sensibilibiter expelli: excrementa vero tertiæ
 coctionis cum sint tenuiora & dispersa, in sensibili
 difflatu dissipantur: nisi virt⁹ sit de bilis. Veritas tñ *questiois resolutio*
 non videtur exacte his viris dicta, nam optime san⁹
 cum optimo victo sedimentum pellit, quātitate mo
 derata. 2. prælag. de vrinis, & 1. crisiū 12. & apud
 Actuariū in optima in diuisibiliq; sanitate, primo,
 de iudicijs vrinarū. 4. Quare addit. 2. de prouidē
 tijs primo, in sano si diu deest sedimentum, expecta
 malum: si breui ita vt paucos dies duret, ex obstru
 ctione est, vel cruditate: ergo defect⁹ sedimenti nū
 quam significat bonum in sano. Distinguenda autē
 sunt temperamēta sanorum: nam valde biliosi, te
 nue & paucū habēt maxime exercitati. 1. crisiū. 12.
 contra pingues ociosi plurimum crassum: medij
 medio modo, & obseruāt etiam illud per morbos,
 dicebat Rasis cit. nam pingues & ociosi: dū egrotāt
 excer-

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

excernūt plurimum sedimentū: quod terret medi-
 cos ignorantēs illud inesse talibus per naturam: nō
 ex præsentī morbo. Sic initio tertianę notę & quo-
 tidianę fere apparent contenta, non initio tertianę
 purę. 2. de causis vrinarū. 7. Videtur autē decepisse
 oppositū sentiētes, quoniam graciles & exercitati
 non ostendūt sedimentū ante quinque horas aut sex:
 quod notarunt Rasius & Nicolus: sicut in contra-
 rijs statib⁹ cito subsidet. Non obstat, quod. 4. Aph.
 70. & 4. de sanitate. 6. celeritas subsidendi signifi-
 cat robur caloris inati: quia id verum est data pari-
 tate humorum in crassitie & copia: in sano autem
 sedimentum est valde tenue & paucum, ideo tarde
 subsidet. Adde: quod propter cruditates ortas ex er-
 rore victus, sæpe vrina sanorum caret sedimento.
 Quod tamen melius sit, etiam in sano apparere se-
 dimentum ostenditur: quia lib. de differentijs sym-
 ptomatum vltimo, dixit Galen⁹, durum esse dog-
 ma Dioclis, opinantis in optima sanitate nō oportere
 vt appareat sudor: sed quod insensibiliter dis-
 sipetur: si ergo tenue illud excrementum tertię
 coctionis nō potest vis sanorum insensibiliter ex-
 pellere: multo minus poterit crassam partem ex-
 crementi tertię coctionis, exeuntem sub forma se-
 dimen-

dimenti. In ægris autem, vulgo conceditur simpli-
 citer esse sūmum bonum. Sed contra experientia
 ostendit apparere id in nonnullis perituris, aut diu
 agrotaturis. Rasis citato dixit: in morbis pituitæ,
 vel melancoliæ esse malum & peius, si infra appa-
 ruerit in vase, quam si supra: in biliosis vero bonū.
 Galenus quarto Aphorismor. 69. dixit in morbis
 pituitosis non esse bonum signum. Dic: sedimen-
 tum cum sit vna ex vacuationibus, subit iudicium
 vniuersale omnis vacuationis quarto Aphorismo
 21. videlicet, quod nisi in principio morbi potest va-
 cuari naturæ ratione, sed propter defectum reten-
 tricis, vel errorem expultricis: quorum vtrunque
 symptomaticum est, & non solum non significant
 bonum, sed indicant malum, videlicet violentam
 humorum turbationem, apud Rasin citato: sicut
 lippa initio obtalmiæ, & sputa lenta in pleuritide
 primo. acutorum, 33. & vrina crassa initio morbi
 quarto Aphorismorum. 70. ideo Auicen. de vri-
 nis sexto, pronunciauit non esse credendum sedi-
 mento, nisi vbi præcesserit coctio primo in colore:
 postea in substantia: quia natura ordine procedit: qui
 si nō obseruatur indicat vacuationē non prodire à
 natura. Ideo Rasis in morbis ex frigidis humorib⁹

*in febribus et melancoliam
 caput in dicit in ca
 pite facientium qd
 dicit*

*in febribus et melancoliam
 dicit in dicit in dicit*

*Optimo
 nomina
 et dicit*

mod

dānat

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

dānat sedimentum cito apparēs, & ipse cum Acio
 sermone. 6. cap. 29. in talibus morbis præferunt ne
 bulam sedimento. Licet subleuari sedimētum, ter-
 reat in doctos medicos. ^{nebulam} ⁱⁿ ^{morbis} ^{præferunt} ^{nebulam} ^{sedimento}
^{quæ} ^{concordant} ^{aliquis} ^{causis}
 causa est: quia sedimentū
 apprens in initio talium morborum, non est sedi-
 mentum, sed crudus humor: qui cum incipit coqui
 incipit eleuari.

Aduerte octauo: cognitiones optimi sedimenti
 & puris quatuor. Albidinem, equalitatem, modicā
crassitiē, fetoris priuationem. Sed dubitāt de albe-
 dine: cum plura membra in homine sint rubra, cur
 non reddūtur talia magis similia carni rubræ, quā
 solidis albis. Dubitant: cur sedimentum minus fetet
 purē, & tamen magis albet ex experientia &
 Auct. 1. de causis vrinarum. 1. 5. Dic ad primum: si
 pus gignitur in loco valde rubro vt epate, euadet
 subrubrum decima quarta, terti. 3. 10. in reliquis al-
 bet: quia vis coctrix in radicalib⁹, licet cum mino-
 re calore, plus potest per moram: quare vbi non an-
 ticipat sanguinis verti in carnem, propter inepti-
 tudinem eius, albescit. Maxime: quia rubor insitus
 sanguini ab epate extraneus est, nec necessarius alē-
 dis membris: si quidem caro ipsa fere, si spectetur
 in totum sanguinis tingentis expers, albet, nō ru-
 bet:

Optimū
 sedimen-
 tū quale.

zrasb

bet:

bet: siue in plurimis alitū consideretur, siue in quadrupedibus, siue in hōe ipso, & siue: quare inter coquēdū exiit ab asciticio rubore dūm carni similis redditur: nisi forte in salmone pisce, & quibusdā aliter colorata carne prēditis. Argumētū est, pus ex sanguine albere: quia in ōni phlemōe obsidete carnē cōtent⁹ sanguis p̄ coctionē albet: & demittēb⁹ exercitiū cōuertitur sanguis in pus albissimū, qđ exercitur cū vrina secunda. .i. de hypostasi: & synochū similiter vidit Vgo terminari, multa puris excretionē. 2. Aph. 47, similiter & pus albū apparet in ōni vlcere non modo solidorū sed & carnis. Quæ sentētia de sedimēti essentia, qđ sit crassior portio humoris putrentis à natura victa, quæ ob crassitiam non potuit insensibili perspiratu, vel sudore depelli, sed per ampliores meatus colligitur, in inflammatione nomine puris, in vrina nomine sedimēti, est aperta Gal. mens. 2. præsa. puls. 7. & Auic. 14. tract. 2. 7: & quid est sedimentum, nisi pars humoris qui iam coctus est: Nec decuit fernelium à tantorum virorū sentētia experimentis confirmata, ob infirmas rationes recedere, & perniciosum cōmetum appellare. Opinatur enim pathiol. lib. 3. 17. id subsidēs non esse partē humoris, aut putrētis, aut cocti, sed idem

quod.

*per se non dependet
sublime*

*188. duntaxat conf
doloris ac fletu
fuit magis qu
et fletu*

Effecta sedimenti

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

quod in sanis: portionem crassam alimenti quę vri-
de mixta actione innati calidi ad imum madatur.

*re sedimētū in vngui dicitur
mētra fūditū*
Ideo autem bonum prælagire in morbis, quia sig-
nificatur ex eo apparente, naturā quę eatenus suc-
cumbēs vitiosis humoribus oblita fuerat soliti mu-
niris in vrina perficiendi, modo iā ceu respirātem
à turbulētia illorum solitum munus per agere.

*Putat eius opinionis esse demonstrationes. Primā:
quia bilis non potest verti in pus, aut in album sedi-
mentum, maxime putrens in febre.*

*Secundā: quia
post apparitionē contenti albi in vrina, pellitur cre-
ticabilis & flaua & putrēs, & fatens. Tertiā: quia
si esset pars noxij humoris, vrina per febrium aug-
menta crassesceret ea expulsiōe: cum monstrent
experimenta in dies tenuari magis. Quę tamen
suasiones nihil doctos mouere debēt. Bilis em̄ vtra-
q; licet per se in coctilis sit, sanguini tñ per mixta
vel exiguo, & per sanitatem alere, & per morbosā
febriles, quā herisipelaceos in pus verti & coqui, nō
solum experientia quotidiana monstrat, sed etiam*

*Hyp. tradit. scribens. 7. Aph. 20. ab herisipelate sup-
puratio. Altera imbecillior est: cū sit fere perpetuū
post optimā coctionē porciunculæ humoris morbi-
fici sequi creticā vacuationē noxij, nec ex toto cocti*

humo-

boip

humo-

*re sedimētū in vngui dicitur
mētra fūditū*
*Putat eius opinionis esse demonstrationes. Primā:
quia bilis non potest verti in pus, aut in album sedi-
mentum, maxime putrens in febre.*

*Secundā: quia
post apparitionē contenti albi in vrina, pellitur cre-
ticabilis & flaua & putrēs, & fatens. Tertiā: quia
si esset pars noxij humoris, vrina per febrium aug-
menta crassesceret ea expulsiōe: cum monstrent
experimenta in dies tenuari magis. Quę tamen
suasiones nihil doctos mouere debēt. Bilis em̄ vtra-
q; licet per se in coctilis sit, sanguini tñ per mixta
vel exiguo, & per sanitatem alere, & per morbosā
febriles, quā herisipelaceos in pus verti & coqui, nō
solum experientia quotidiana monstrat, sed etiam*

*Hyp. tradit. scribens. 7. Aph. 20. ab herisipelate sup-
puratio. Altera imbecillior est: cū sit fere perpetuū
post optimā coctionē porciunculæ humoris morbi-
fici sequi creticā vacuationē noxij, nec ex toto cocti*

humo-

humoris: obtinente natura supra totum propter victo-
 riam partam, in portione morbifici humoris. Minus
 potest quod addit, experimento urinam per augmen-
 ta febrium non crassescere: Usque adeo enim frequens
 est crassescere, ut scribente Hyp. 5. Aph. ad finem saepe.
 Si in urina crassa existere. etc. Gale. in commento
 interpretetur (crassa) id est cocta. Et. 4. Aph. 69. scri-
 psit: frequentissimum esse naturae ordinem in coquen-
 dis humoribus, ut a tenui urina paulatim transeat
 ad crassam: infrequentem vero & rarum notari ab Hyp.
 Quibus urinae ab initio paucae & grumosae. etc. Quam
 vero non conueniat quod ait, apparere contenta in
 urina per augmentum, natura iam redeunte ad sa-
 ni munera quasi parta victoria respirante, Ex eo in-
 telligitur: quoniam si per vigorem morbi & postre-
 mam augmenti partem tantopere laborat, & pugnat
 natura, ut omnino interdicit eo tempore Hyp. aegrum
 a cibo, ut tota natura soli conflictui intendat: Quo mo-
 do credetur, cum omnia verti ad excernendas urinae fe-
 cos? sed de hoc placito satis. Nec vero etiam bene habet,
 ut referatur cum Trus. causa albedinis ad calorem in ci-
 nerantem, & ideo de albantem: licet comparetur a
 Gale. pus cinerum. 2. Apho. 47. Comparatur enim eo
 quod est: residuum partis inflammatae post ebulli-
 tionem: non tamen comparatur in siccitate, ex qua

Additio

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

pendet albedo in sicco vsto, nec vllus humor ita sic-
cus est, vt nō calefactus nigrescat. Nec potest refer-
ri ad albedinem humoris putrentis: quia ex quouis
humore pus album apparet. Nec item potest refer-
ri hæc albedo ad mixtionem aeris ex vapore eleua-
to per coctionem attenuantē sicut in spuma & ca-
nis: quia oportebat sedimentum innatare non sub-
sistere. Minus verosimile est albere propter corrup-
tionē sanguinis, ex quouis calore: argumento quod
sanguis in parte sigillata albet: quia sic albedo sedi-
menti non magis significaret augmentum caloris
natiui, quia extranei. Ad secundū: respōdet Aphro-
disius. 5. problematū. 10. pus magis fatet: quia in lo-
co angusto cōtinetur, & non perflatur. Æqualitas
in sedimento indicat robur naturæ supra vniuersū
excrementum. Fætoris autem priuatio indicat exi-
guum fætores: cum enim præsentē calore extra-
neo & agente non possit in totum cessare fætor, ex
omnimoda priuatione illius, intelligetur cessa-
tio pugnæ: quod prauissimum est, sicut si in gāgre-
na non adest dolor, aut in falsa declinatione febris:
non cessatio caloris extranei.

Aduerte nono: ex dictis de coctionū differētijs col-
ligitur, quinq; esse ordines actiōis naturæ in mate-
riam,

*Infusio dicitur in febris in
ita ut in sedimento*

*Infusio dicitur in febris in
ita ut in sedimento
albedo in pus album
Loco continetur ut fætor
Sedimento quia mouetur
intra vniuersum*

*Infusio dicitur in febris in
ita ut in sedimento
colligitur videtur in nam
materia*

teriam, sequenti ordine primus. Optima coctio in benigno humore ad alendū. Secūda: optima coctio in semi malo, non ad alitionem: sed ad victoriā naturæ: vt sedimentum sanorum, de quo scribitur a prælag. vltimo, non habere per mixtionem causæ præter naturam. Tertius: optima coctio in humore putrente: quale est sedimentum optimum in febribus & pus optimū in inflammationibus. Quartus: mediocre pus vbi ambo agētia æquātur. Quintus: prauū, vbi solus extraneus calor agit. Sed queritur de coctione & vacuatione, siue prodeat ab arte, siue a natura, in qua materia intendatur? in coniuncta ne an in antecedente. Dic: materia coniuncta pro cōtinente non datur in febribus. r. de locis: datur autē in mediata: ea est humor in foco, & adhuc in mediatiore vapor a foco petens cor, sed in mediatiſsimā videtur calfactum humoris in corde: a quo sine medio pendet febris humoralis in corde, iuxta supra probata. Causa autem antecedēs intelligitur dispositio humorū in vasis. Coctio item apud probos authores sumitur tantum pro victoria naturæ supra humorem: vulgo vero etiā pro præparatione humoris ad expulsionem. Ergo coctionem in propria significatione magis intēdit medic⁹ in humore

L re vaso-

Ordines
actionū
naturæ.

re vasorum quem sperat, vel totum, vel multa ex parte reducere ad benignas qualitates: coctione vero id est præparationem ad expulsionem nõ solum in materia vasorum, sed magis in ea quæ continetur in foco: per vomitum, sudorem, & insensilem resolutionem. Iuxta quod prohibentur in febribus astringentia. primo. acutorum. 18. & continens frigidum.

SECTIO TERTIA.

(Causas autem.)

Capit. 7.

HAtenus de differentiis & causis febrium: quæ in solo intellectu difficultatem habent: nunc de signis, in quibus maior est difficultas sensus quàm intellectus. Itaque in præcedentibus, ex lectione euadit medicus prestans: constat enim ex docibilibus. Habitibus, sicut & curatio omnium. Agnitio autem quæ sequitur non comparatur integra ex libris, sed magis crebro intuitu ægrorum. non tamen à quouis medico (quod empirici doctis medicis obiectant) sed à solo sufficienter docto: nam 3. crisiũ. 8. ante integram omnium thio rematum artis cogn

tionem

tionem, nil proficitur inuisendo multos egros. Sed oportet ex libris integre edoceri, & affectus & signa: perfici autem agnitionem assuefactibili habitu, crebris experimentis comparato. Præponit igitur Galenus signa diariarum, tanquam magis manifesta, eo quod sunt simplicissimæ febres: deinde de his quæ adiunctam habent putridinem. §. alterum autem. Postremo de hæcticis seu cognitu difficillimis. §. deinceps igitur.

Aduerte primo: de agnoscenda febre per pulsum: vulgo agnoscitur per differentias aucti caloris magnitudine, celeritate, frequentia. Non est tamen facilis illa cognitio, præsertim ei qui non agnoscit pulsum sanum. 3. prælag. puls. 4. Eo quod pulsus sæpe mutatur ad eas differentias ob quasdam animi affectiones: & quidam ex natura pulsus habent tam tardos, vt per illas differentias febris agnoscere non possit. Si tamen cognitus est tangenti naturalis pulsus ægri, necesse est vt addatur naturali pulsus statui, per febrem aliqua dictarum differentiarum quæ sentiatur, lib. cit. cap. 2. Adde eodem cap. & tertio. agnosci etiã febrem ex acrimonia tacti caloris, & ex inæqualitate aliqua pulsus. Ad di etiã potest ex corporis dissolutione, & debilitate:

L ij co quod

DE DIFFERENTIIS FEBRIVM

eo quod febris affectus est cordis. Agnoscitur etiam diaria febris ex signis peculiaribus vnicuique speciei 3. prælag. puls. 2. singulis enim diariarum differentijs notæ quædam sunt peculiare infra tradendæ.

Agnoscitur præterea ex oris & labrorum siccitate.

Ad acrimoniam autem percipiendam, præstat imponere manum thoraci: quoniam cutis externa sæpe refrigeratur ab aere, loco citato.

Aduerte secundo, de agnitione diariæ: cur hic

Quæ februm cognitum facilius. dicat non habere magnam difficultatem, tamen 1. ad Glauconum. 2. requirit magnam diligentiam: asserens medicis fere esse ignotam. Deinde docendum est quæ ex tribus speciebus faciliorem, quæ difficiliorem cognitionem habet. Dic de primo: quidam explicant, inter notionem diariæ a reliquis duobus generibus esse facilem: species vero diariarum alterutrum discernere, difficile esse. Sed series Galeni non videtur id significare, & solutio facilis est: quod licet cognitio earum sit difficilior quam curatio: Galenus iudicat agnitionem earum non esse valde difficilem: videlicet sibi. Nam 2. Crisium. 2. ei qui præponit cognitionem veritatis honori & diuitijs, facile fit quod negligentibus est difficillimum. Sic enim scribitur. 2. Crisium. 4. non mæretur noem.

*una frumum febri di
ad aut fultus corde
Siculis et pulmo na
Siculis exsiccat of
Sabir 1072*

*difficile comparatione
collatis ad omnem sunt
huc ad cognitionem*

medici qui in prima die non discernit tertianam à
 quartana, & 2. Crisium. 2. & .1. ad Glauconem .4.
 morbus simplex in prima die est agnoscendus: du-
 plex in .2. triplex in .3. Quæ tamē omnia sunt supra
 captum nostrum, eo quod non adhibemus summā
 illam Gal. diligentiam: ob quam obtinuit nomen *φυλοπονόου*
 phyloponotati. id est laboris amātissimi, tam in li- *τατου.*
 bris perlegendis, quam in solertissima experientia:
 citra quam non datur illa assequi locis citatis, &
 3. crisium .8. Quod autem Galenus dixit omnem
 medicum debere in prima die discernere tertianā
 à quartana, intelligatur de tertiana exquisita: de
 notha enim difficili⁹ est. Et quod dixit, simplicem
 affectum in prima die esse agnoscendum: intelliga- *quia in mediis certis cor-
 tibus, quibus nullo modo
 somnolentia, quibus som-
 nolentia*
 tur de febre. Nam 8. Thera. 3. fassus est se in prima *sed conuulsiua*
 die non agnoscere omnes affectus: & interni-certo *Nota*
non agnoscuntur. 3. de locis. 3. Ad secundum. Dic: Ordo fa-
 febres omnes cum auctæ sunt, facile cognoscuntur: *cilitatis
 in agnos-
 cendis fe-
 bribus.*
 cum autem incipiunt, difficillime. Et hædicæ qui-
 dem omniū difficillime: facilius diariæ: adhuc faci-
 lius putridæ. Apparet ex frasi Galeni: eū enim qui
 non agnoscit incipientem tertianam non digna-
 tur, nomine medici. Obijciūt: Quod oportebat, *obijciūt*
 diariam esse difficillimam cognitu, eo quod facile

curatur: Nam affectus parum recedentes à natura, facile curantur: & ijdem propter symptomatum paruitatem difficulter agnoscuntur. Dic: Quaedam affectiones difficulter agnoscuntur, propter exiguitatem suam: alia propter situm, quia in profundo latent: alia propter qualitatem affectionis, quia sunt intemperamenta facta, non scientia: vt hæctica, venenum, rabies. Ergo qui affectus propter exiguitatem suam difficulter agnoscuntur, hi sunt qui facile curantur. Propterea optat Hyppoc. 2. acutorum 46. vt medici agnoscant affectum etiam num incipientes: eo quod aucti sicut facile agnoscuntur, ita difficulter curantur: Qui vero affectus difficulter cognoscuntur ob aliquam duarum causarum sequentium, hi non facile curantur.

Aduerte tertio: Gloriatu Galenus se primum omnium medicorum, tradidisse exacte indicia diariarum .2. Crisium vltimo, & 8. Therap. vltimo. Sed de Prima nota dubitant: Nam diaria ex obstructione, ex catarro, ex bubone, non oriuntur ab externa causa. Dic: Ex Azarauio cap. de hæctica diaria nascitur à causa externa parum durante: hæctica ab externa vehemente: sola putrida sæpe fit citra externam causam. Ratio: quia ex quinque causis febrium supra

traditis, non requirit accesum externi calfaciētis, nec motum, nec alimētū: Prohibitus autem effluxus sufficiens ad febrem, fere requirit accesum causæ impetuosè mouentis humores, vel astringentis cutem. Quare etiā inter externas numeratur: Sola putredo sponte sua repente inducit febrem. Ad obiecta ergo: Causa procatartica, vel præincipiens sæpe apud Gal. synonyme dicitur cū externa, sicut causa antecedens cū interna: verū hic paulo lati⁹ sumit noēm causæ præcipientis: Explicat em̄ eā quæ fit recens & manifesta: in casibus aut obiectis adest talis causa, vt ira & tristitia, licet non sint externa.

Aduerte quarto: De nota ex vrina, nēpe de coctione in prima die. Obijciūt: Quod potest in diaria apparere vrina sine sedimēto, vt in sanitate. Secūdo: In valde per acutis in prima die acceditur ad statum, & ita apparebit coctio in vrina .i. Crisiū. 17. Tertio: In diaria ex cruditate vrina est alba, in diaria ab ira ruffa. Quarto: Antequam natura opprimatur à morbo adest in vesica vrina cum sedimento: ergo potest apparere in prima die cocta, licet febris sit putrida. Dic ad primum: in sanitate si sit integra apparet vrina cum sedimento: & idem sperandum est in diaria: quia non includit vi-

tium humorale. Ad secundam: intra vnam diem rarissime apparet coctio integra: aliqua enim coctionis nota in saluberrimo morbo apparet in primo die .i. de cretic. vlt. Ad tertiũ: Semper est bene colorata vrina, quia non recedit momentanee à naturali colore. 2. crifium vltimo. Ad quartum: Ante febrem fere semper præcedit dispositio vitians coctionem: citissime autem cõmunicatur id vitium ventriculo & vasis, & vrinæ contentæ in vesica. Apparet ex vrina eorum, qui sumpserunt cibum: vel quos inuasit accessio: confestim enim in vtrisque mutatur.

Aduerte quinto: De iudicio expulsi: Augetur pulsus velocitas, & magnitudo, momentanee: hic & 3. præfag. puls. cap. 3. eo quod febris diaria sua natura non debilitat vires. Quoniam autem aliquot causæ diariarum debilitant: vt tristitiæ, curæ, vigiliæ, inmoderata exercitia, de quibus meminit. 2. crifium vlti. dixit Galo cit. pulsum diariæ esse paruum, nonũquam magnum. Quod vero attinet ad frequentiam quietis externæ (nam interna insensilis est) non est pulsus diariæ frequentior moderato momentanee: nam primo de difficultate spirandi vltimo, vtriq̃ ex motibus vsus vrgebit præcedentẽ

quic-

quietem cunctari non permittit: cum ergo motus contractionis in diaria non acceleret, sequitur ut quies antecedens id est externa non sit minor naturali: qui locus fugit aliquot interpretes hic.

Aduerte sexto: De quarto signo, summe comendato, tanquam perpetuo meditando .3. præfag. pul. 5. Ex quo solo certo separatur initium febris putridæ, à consimilibus symptomatis: Nempe quod initian

te accessione, & paulo ante accessionem, contractio est velocior quam solebat, manente adhuc distentione naturali, vel etiam diminuta velocitate eius: Paulo post vero etiam quies externa minuitur, ob anticipationem contractionis. In augmento autem accessionis augetur velocitas distentionis, pari manente sicut ante velocitate contractionis. In declinatione minuitur contractionis velocitas. Cæterum signum hoc licet utilissimum (si quod aliud) desiderat magnam exercitationem artis lib. de morborum tempore. 7. & licet Galenus conetur diligentissime manu ducere generosum medicum ad eius sensationem. 3. præfag. pul. citato, nobis rarissime est perceptibile: Nam contractionis celeritatem nemo percipit, nisi in pulsu vehementi, primo, de dignoscendis puls. tertio, & sequentibus: licet Gal. putet

Signum
ex pulsus
contractione,

etiam

etiam posse sentiri in moderato, in vehementia & languiditate. Cum aut initio accessionis ob frigus, & humorē obruentem vires, fere detur pulsus parvus & languidus: rarissime est locus huic cognitioni. Sed obstat huic signo duo. Primum: Quod dicte Gal. 3. prælag. puls. citato signū celeritatis deficientis in contractione, etiam hæctica cōmune est: non ergo diariæ proprium. Secundum: Quod primo. de difficultate spirandi ultimo. traditur nota separandi auctum calorem innatum ab extraneo: videlicet quod aucto naturali distētio augetur, & quies interna minuitur: aucto vero extraneo, contractio augetur, & quies externa minuitur: diaria autem est calor extraneus. Dic ad primum: hic agit de dignoscendis febribus incipientibus: rarissimum est autē hæcticam incipere: Et medicę necessitates solam frequentiam important. 6. Aphorismor. 18. & 20. Vel dic: defectum celeritatis in contractione esse proprium diarię non simpliciter, sed iunctum magnitudini: quod significauit. 1. de difficultate spirandi. 7. Ad secundum: per extraneum calorem potissimum significauit putridum: in reliquis cōm licet extraneis non est notabilis celeritas contractionis.

Aduer-

Aduerte septimo: de suauitate tactus: Obstat huic signo. Primo: Quod secundo, Crisium ultimo, in quibusdam diarijs apparet statim suavis vapor, in alijs non nisi post moram. Secundo: Quod ibidem subditur: in tristitia acrimoniam, post quam multitudinē caloris sentiri. Tertio: Quod sexto, epid. 28. suauē illud & domesticum nulli febrī inest. Dic ad primum: Semper sentitur calor suavis in diaria, sed non semper vaporosus. Vbi enim cutis laxa est, cōfestim accedit ad tactum multus vapor: ubi astricta, indiget prius rarificari a calore. Ad secundum: significat in eo locutione ad iratos ex mærore febrientes repræsentare acrimoniam, id est minorem suauitatē, quam iratos. Ad tertium: Summa suauitas solis sanis temperatis inest: bilioſi enim etiam per sanitatem tactum habent non nil mordentem: magis adhuc qui diariam patiuntur: magis qui febricitant ex putrido sanguine: magis qui ex melancholia, vel pituita putrentibus: maxime qui ex bile.

Aduerte octauo, de sexto signo: Indicant Gal. accessionē diariæ distare ab accessione humoralī, in eo qđ humoralis tēpora sunt, initiū, tēpus inæqualitatis, augmentū, status, inclinatio lib. de morborū tempo-

temporibus: in diaria autem sola quatuor: tempore enim in æqualitatis distituitur: in quo propter partem humoris iam putrentem, partem autem nondum calefactam, putride febrientes compositū affectum sentiunt, ex calore & frigore. Status autem diariarum distat ab statu putridarum in māsuētudine febris hic: Quod verbū non tam videtur importare exiguum calorem cum quibusdā, aut mediocrem cum alijs interpretibus: quam absentiam malignorum symptomatum, explicante Galeno secundo crisiū citato.

Accēssio
nis par-
tes.

Aduerte nono: de postremo signo: Inclinare cū sudore si fuligines sunt multe, vel rore si pauciores, vel suavi vapore si adhuc pauciores: Eo quod necessario per febrem dissoluitur plus moderato: hi vapores accedentes ad cutem incipientem refrigerari per declinationem, vertuntur in sudorem. Quapropter comendatur eo tempore balneum. si autē octauo Therap. 4. addit ad solutionem, vrinam rubram bonam, causa est, quia ibi aderant obstructiones requirentes sensilem excretionem. Comode autem addit Auice. oportere, vt sudor non sit multus: copiosus enim significat putridam: quod vulgo ex experientia receptum est. Addit Galen⁹ hoc

signum

signum absolute non esse propriū diariæ: cum additione autem reddi proprium: nempe quod post sudorē sequatur integra in febricitatio. Addit Auicenna inter signa diariæ, quod augmentum non excedat horas duas: sed a principio facili cito accedit ad statū. Addit Galenus .i. ad Glauconem. 2. facilem tolerantiam: & ablationem integram cuiusvis doloris, per febrem infestantis, posteaquam febris cessauit: Et quod si lauetur non horescit. Cum vero ex septem signis traditis, primum sit inseparabile non propriū febris diariæ, reliqua inseparabilia & propria, cur non addit etiam signa propria inseparabilia? Dic: talia indicant speciem certam diariæ, non totum genus de quibus infra ultimo.

(*Alterum autem.*)

Tradit indicia putridarum in genere tantum.

Aduerte primo: De primo signo febris putridæ, videlicet incipere citra causam manifestam: Videtur ex exemplo Galeni, quod sit inseparabile signum putridæ incipientis: nam in exemplo Galeni putrida sequitur ad diariam, quare iam non est putrida incipiens. Dic: Galenus affert illud exemplum,

plum, vt ostendat putridam nonnunquam sequi ad causam manifestam: Quod vero possit fieri putrida à causa manifesta non prægressa diaria, ostenditur. Quia hæctica potest fieri incipiendo ob robur causæ. 3. de prælag. puls. 2. & 3. ergo magis putrida. Item causæ externa potest esse putrefaciens: cui vitio obnoxij sunt humores magis quam spiritus. Item apparet crebro experimento ex errore victus continuo sequi accessionem putridam. In agnoscendo autem transitum diariæ ad putridam, conatur Galenus quam citissime agnoscere: videlicet si in statu diariæ apparent iam aliquot putridinis notæ. Aliquanto tardius signum explicatur. 8. Thera. 4. vbi proportionem procedentis inclinationis non minuitur febris: sed aliquantam magnitudinem conseruat. Adhuc tardius signum est, si transacta inclinatione, non succedit exacta integritas. Quod autem Gal. addit, occupare putridam priore desinente, non significat, incompatibilem esse putridam sequentem cum prægressa diaria: sed docet historiam frequentem: nam diaria solet desinere intra diem.

Aduerte de secundo signo: Cum rigor requirat impetum moti humoris, aut vaporis per musculos in odice, aut calefacientis, aut refrigerantis: non repe-

ritur

ritur extra humorales febres: nisi iungatur causa externa sufficiens ad rigorem: ideo scribitur signum proprium putridæ cum adiecto. Quinto: quod non præcesserit validus calor, aut frigus externum. non tñ inseparabile est putridarũ: quia extra tertianã exquisitam, & quartanã fere rigor non accidit: imo in initio validus, non nisi in tertiana .1. ad Glauconẽ .4. & 2. Crisum .3. Horror autẽ, vltra quam quod non est inseparabilis, cum continuarum proprium fit non horrore: etiam nec proprius est: quia nonnullę diarię cũ horrore incipiunt. Interpretes enim hic asserentes, ideo non esse horrorem proprium putridę, quia accidit etiam citra febrem infra, reijciendi sunt. Quia in illis locis iungit horrorem rigori: & quia hic non inquiruntur signa separantia putridam à morbis non febrilibus, sed à febribus non putridis.

Aduerte de tertio signo: Inęqualitas pulsus licet asseratur cõe signum ois febris .1. ad Glauconẽ .1. & .5. Verũ euidenter reperitur in putridis: imo etiã ex putridis asseritur pulsus tertianarum equales. 2. Crisi. 3. & pulsus synochi. 9. Ther. 3. & 4. scilicet collatione ad alias putridas. Nam si conferantur ad pulsus diarię, & adhuc magis ad pulsus sanum, omnes illi

illi pulsus inæquales sunt. Est autem inæqualitas illa tam collectiua, quam in vno pulsu. i. ad Glauconem. 5. videlicet quia cū vsus vrgeat aucti caloris, accelerat natura initium distentionis, in medio autem remoratur motum propter humores & vapores partim obstruentes partim grauantes: rursus autem irritata ab vsu, acelerat finem distentionis & pari ratione fit collectiua inæqualitas. Quo modo ergo inæqualitas hic asseritur propria putridæ? Dic: significat magnam inæqualitatem, quæ soli putridæ adest, non tamen omni putridæ: nam in quibus mutatio fit à principio confestim ad augmentum accessionis, quarum principium habet incompressam a notatione, id est in cuius principio pulsus momentanee non minuitur, minima apparet inæqualitas, aut nulla. 3. de prælag. puls. 6.

Pulsus in
æqualitas

Aduerte de quarto signo: Pulsus proprius putridæ in principio accessionis describitur. 3. prælag. 6. paruus, & inæqualis. Quoniã enim obstructio meatuum non finit ingredi copiosum aerem, ideo paruus est: inæqualis autẽ, quia varie spargitur humor obstruens. Idcirco fere languidus, quia vis opprimitur: Aliquando celer non unquã tardus: videlicet si magis augetur calor propter putridinẽ confluentis humo-

humoris, quam suffocetur præ copia & frigiditate eius, sequitur velocitas: si vero maior est suffocatio ex copia & frigiditate, sequitur tarditas. Ex qua sententia colligitur. Primo: recte .3. de causis puls. 16. separari pulsum facultatis debilis per resolutionem, à debili per aggrauationem: nam in debili per resolutionem, pulsus sunt parui, & languidi, æquales tamen: in debilitate autem per aggrauationem, inæquales sunt: alij magni, alij vero parui: & ex modo vincetium intelligitur qualitas grauationis: quare initio accessionum merito pulsus sunt inæquales. Colligitur secundo: Auic. 1. quarti. tt. 2. cap. 2. indistincte scripsisse de pulsu principij accessionum, (& non est velocitas eius fortis.) Colligitur tertio: etiam in febribus non humoralibus inueniri nonnunquam symptomata ex humoribus: siquidè Galenus habet etiam in febre diaria, accidere nonnunquam pulsum similem initio accessionum, propter humorem infestatem os ventriculi. Colligitur quarto: sententiam. 12. Therap. 3. quod pulsus principij est tardior moderato, explicare frequentiam non perpetuitatem.

Aduerte de quinto signo repetitionis: Accessio diariæ quæq; dicitur prima, licet non succedat altera,

M sicut

*Signum debilitatis per
aggrauationem per
resolutionem ad debile
per resolutionem*

sicut dicitur mulier perijsse ex primo partu, aut vir ex primo morbo. Sunt tamen quædam diariæ licet non nomine, re tamen & signis, habentes aliquot accessiones: eo quod habent similitudinem cū putridis in foco, vt diaria ex cruditate, aut ex obstructio- ne. Repetunt autem tales, propter relictum in foco. de quib² meminit Galenus .8. methodi. 4. & Auic. 1. quarti de cruditate: propter raritatem autem earū, non meminit Galenus in hoc loco: & quia non ha- bent repetitionem per certas horas, vt putridæ.

Aduerte de sexto: Calor mordēs potest dici pro- prium, & inseparabile putridæ, nō tamen semper: quoniam in inijs accessionum non dum apparet ad tactum. Dictum autem Themisonis, quod hoc sig- num erat cōmune omni febrī, potuit tolerari cum Galeno. 6. epid. 29. verum meretur accusationem, eo quod non separauerit morsum putridæ valde manifestum, ab insuauitate diariæ. Quidam hic deluduntur, putantes in eo reprehendi Themiso- nem à Galeno, quod ille scripserit hoc signum pro inseparabili putridæ: quod tamen non apparet ini- tio accessionum.

Aduerte de septimo: Quidā hic putant frequen- tiam vtriusq; quietis in pulsu esse parē in putridis:

alij, excrutiantur, quo modo velocitas contractionis non magis appareat in principio accessionis, quam in augmento: cum experientia videatur monstrare, copiam fuliginum magis accruari initio accessionis lignorum quam posterius: maxime cum id significet Gale. 3. de præfag. puls. 6. Dic: Aperte hic & paulo ante dixit Galenus, in principio accessionis augeri velocitatem contractionis: in augmento autem vsque adeo crescere, vt etiam minuatur quies externa: quoniam in principio suffocato calore, non dum adest tanta fuligenum copia, quanta in augmento: & multo minus natura conatur eam expellere in principio. Locus autem .3. de præfag. puls. tantum significat in accessionibus augeri velocitatem contractionis, magis quam in intervallo. Colligitur ex hoc signo, recte scriptum esse .3. de præfag. puls. 4. proprium indicium omnis febris esse, velocitatem pulsus: quia in diaria & hæctica manifeste apparet: in putrida autem saltem contractio semper est velocior moderato. Quod autem addit, principio pulsus esse paruum: constat ob debilitatem oppresse facultatis, & parvam necessitatem. Velocem autem non esse semper, sed aliquando tardum ostensum est supra: Hic ergo vel intellige velocitatem contractionis, vel

Freque-
tia in qui-
bus non
est par.

*in principio
est maior copia
fuliginum
et aliorum*

frequentem euentum: quoniam sæpius est velox.
 Aduerte de octauo signo coctionis: Videtur ob-
 stare, quod nõnunquam in prauis febribus & pesti-
 lentibus apparet coctio in prima die. Secũdo: Quod
 Anaxioni redijt febris cũ coctione integra. i. Crisiũ
 18. Tertio: Dubitatur, in permutatione diariæ ad
 putridam, num appareat coctio solum durãte dia-
 ria, an etiam post factam permutationem. Quar-
 to: In febre peraugmastica, cum fere tota sit decli-
 natio, in prima die apparet coctio manifesta: trans-
 acto scilicet, iam statu. Dic ad primum: Tales per-
 eunt non ex morbo, sed ex deleteria qualitate mo-
 ti humoris 3. epid, sect. 3 75. & rari sunt casus, vel po-
 tuit incipere ea febris a diaria, ex qua fit permutatio
 in putridam prauam: quare cessat in processu co-
 ctio. Ad secundum: redijt febris Anaxioni, cũ iam
 esset morbus in statu. Ad tertium: Videtur intelli-
 gere Galenus durante diaria. Licet enim (quod qui-
 dam asserũt) humor ex se non habeat malitiam, sed
 ex cõtagio febris diariæ inceperit putredo: putredo
 tñ illa non pot aboleri, nisi precedat occulta coctio,
 & sequatur manifesta, tandẽ aut plena: Semper em
 reperiuntur tẽpora illa, licet breui durantia. i. Crisiũ
 18. Et licet iuxta hanc interpretationem videatur

exceptio Galeni nulla, verum admonitio est utilis in opere. Ad quartum: Non semper distinguuntur tempora per variam coctionem, sed in varijs morbis varie, infra vlt.

Aduerte de nono indicio: Symptomata plurima febrium apparent in statu: ideo Galenus meminit de symptomate apparente in statu: verum in quocunq; accessionis tempore apparuerit, prebet eandem indicationem.

Aduerte postremo: Ex 3. de presag. puls. 5. & de differentijs puls. vlt. reprobari Archygenem, quoniam vocauit pulsum durū, methaphorice idest in suauē vel molestum. In quo significato docuit pulsum omnem febrientis esse durum, maxime ex febre putrida. Redarguitur autem: quoniā durities in arteria tacta est obiectū proprium tactus: & propterea debuit definiri propria significatione, pro eo pulsu cui cedit tactus. 5. simpli. 4. Docet autem dignoscere pulsum durum a vehementi. 4. de dignos. puls. 1. quia vehemens euertit vniuersos digitos, sicut validus ventus, non tamen perforat aut pūgit: durus vero instar lapidis lente moti non sufficit euertere digitos, sed magis premit & perforat: huius autem duri agnoscit causas tres, siccitatem momē-

tancam arteriæ, concrecionem à frigore, & tensio-
nem, siue ea nascatur ab humore præter naturã, si-
ue à plenitudine conuelleret: Quo sit vt & scyrrus,
& inflammatio, comprehédantur sub tétione hic:
5. autem simpl. 4. putat proprius appellandam esse
tensam arteriam, non duram, sed renitentem.

SECTIO QVARTA.

Capit. 8.

DE hæcticis febribus primo: explicat varias ei⁹
species. Secundo: docet indicia hæcticæ ma-
rasmodis. §. (Febrium autem.) Tertio: separat sig-
nis incipientem marasum à consumato. §. (Dico
autem.) Quarto: tradit indicia hæcticæ simplicis
§. (deinceps igitur.) Quinto: separat hæcticã sim-
plicem ab incipiente marasmo. §. (Siccã vero.)
Sexto: docet agnoscere hæcticã alteri febrì iun-
ctã. §. (Alteri vero.) Septimo: tradit particulares
notas diariarum. §. (Dictum autem.)

(Generantur igitur.)

Explicat varias ethicæ species.

ADuerte primò: Num hætica fiat incipiendo.
facilis solutio est, fieri incipiendo, vel in prin-
cipio nonnunquam, idest in primis tribus, aut qua-
tuor diebus morbitatõ vt altera febris antecedit:

Handwritten notes in the left margin:
... de ...
... nulli ...
... in ...
... sunt ...
... febr ...
... antecedit ...
... febr ...

principium enim morbi tripliciter dicitur .i. Crisi. 6. & 7. videlicet de indiuisibili initio morbi, de manifesta coctione, & de primis tribus morbi diebus aut quatuor, ostenditur significare non unquam. Primum: triduum ex .i. præfag. 12. (si vero in morbi veteri iam triduo) ostenditur significare primū quaternarium ex .i. proret. cōmento. 1. & .i. Aphor. 12. & .i. epid. sectione. 3. cōmento. 1. & .i. Aphor. 7. Quod autem Galenus, quando contendit hæcticā non unquam incipere, intelligat accideret in primo quaternario ostenditur: Quia. 10. Therap. 5. probat hæticam incipere, quia agnouit illam in quarta die morbi: & aperte. 2. Crisi. vlt. ait, hæticam non incipere in primis morbi diebus, sed tēporis prægressu: scilicet vbi nō adest causa externa. Si autē placet pars aduersa, nēpe quod potest, inuadere licet rarissime, præfente causa validissima, nulla alia febre præcedente, & id defendi potest. Habet & ea pars suas coniecturas, quoniam & putrida inuadit non præcedente diaria: multo tñ rarius fit hætica incipiendo quam putrida: & enim accedente causa putrefaciente inuadit statim putrida, quoniā spiritus nō similiter humoribus apti sunt putrere: hætica vero & diaria ambæ fiunt a simplici calefaciente:

quare nec ipse Galenus intra triduum audeat agnos-
cere, num statim ceperit hæctica: an præcedente dia-
ria infra. Si tamen ea pars placet, respondendū est
obiectis. Ad primum: legitur .2. Crisi. vltimo, non
accidere in primis diebus: explicetur ex. 3. prælag.
puls. 4. rarissime accidere. Ad secundum: semper
ante calefactum membrorum præcedit calefieri: &
id fiens lædit operationes: nam cum factum non sit
intensius quam fiens, si factum lædit sensibiliter, er-
go & fiens prægressum: tale autem fiens non est
hæctica. Dic primo: potuit fiens prægressum non
lædere sensibiliter propter partem aliquam mem-
bri non dum calefactam: vbi tamen totum est cale-
factum, licet non intensius, prima læsio euadit sen-
sibilis. Secundo: licet fiens lædat sensibiliter, potest
pendere à causa externa, & ita non erit morbus: cū
primum autem est facta independēs, est febris hæ-
ctica. Dic tertio: cum motus recipiat de nominatio-
nē à termino ad quem, calefactio membrorū non
fixa in spiritu, nec in humoribus, cū sit motus termi-
natus in calefactum membrorū, est hæctica: Et licet
apud Galenum hæctica sit calor æqualis membro-
rum, intelligatur hæctica in facto esse. Illa autē inæ-
qualitas breuissimo tempore durat, & cito occupat

omnia

Hæctica
num inci-
piendo.

Abus vobis probat
no daci ut cyferent
soluit

soluit

2^a

3^a

omnia membra. Ad tertium: ab vno calefaciente, membra, varie repugnantia non perducuntur ad vnā æqualitatem caloris: ergo non ad hæcticā. Dic: ostensum est supra, satis esse ad hæcticā æqualitatem caloris cum fixatione in corde. Præterea: si temperamentum æquale in sanitate durat cum ea varietate membrorum, durabit cum eadem intemperamentum æquale hæcticæ. Ad quartum: quomodo non prius calefient ab externa causa spiritus & humores minus renitentes? Dic: leuia magis effugiunt actionem causæ validissimæ, quam valde renitentia: ostendit Aphrodiseus. 4. proble. 51. ea de causa quosdam non conficere pisces saxatiles, cum coquant bubulas carnes: ideo quercus lucentē ædit ignem, non paleæ: sic mola ingentia grana comminuit, parua transmittit: sic venti impetus sublimes arbores frangit, non humiles fructices: sic vitrum cadens frangitur, non caro: sic iuuenes ex casu colliduntur, non pueri: sic fulmina exurunt densa vasa, transcolant contenta lintea: sic arcus plumbatam sagitam longius, quam calamum iaculatur. Fieri etiam potest vt spiritus & humores ex alimento sint frigidi, membra vero arida, calida, apta ad febrem. Non valde autē distat inter duas sententias

dictas.